

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Wet van [datum] tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met een verbeterde regeling voor diverse onderwerpen op het terrein van het hoger onderwijs (Variawet hoger onderwijs ##)

(KetenID WGK026017)

Voorstel van wet

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is een aantal onderwerpen op het terrein van het hoger onderwijs beter te regelen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I WIJZIGING VAN DE WET OP HET HOGER ONDERWIJS EN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.1, onderdeel aa, komt te luiden:

aa. rechtspersoon voor hoger onderwijs: een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid die initiële opleidingen of postinitiële masteropleidingen verzorgt met uitzondering van bekostigde instellingen en met uitzondering van de Staat;

B

Het opschrift van hoofdstuk 1, titel 2, paragraaf 2, komt te luiden:

Paragraaf 2. Rechtspersonen voor hoger onderwijs

C

Het opschrift van artikel 1.12 komt te luiden:

Artikel 1.12. Graadverlening geaccrediteerde initiële opleidingen

D

In hoofdstuk 1, titel 2, vervalt het opschrift van paragraaf 2a.

E

Aan artikel 1.12a wordt toegevoegd ", met dien verstande dat bij de toepassing van artikel 1.12, tweede lid, voor "opleiding" wordt gelezen "postinitiële masteropleiding".

F

Artikel 1.12b wordt vernummerd tot artikel 1.9a en ingevoegd na artikel 1.9.

G

Artikel 1.9a (nieuw) wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding "1" ingevoegd.
2. Er worden twee leden toegevoegd, luidende:
  2. Voorwaarde voor het bepaalde in het eerste lid is dat de betreffende bekostigde instelling in acht neemt hetgeen is bepaald bij of krachtens deze wet voor rechtspersonen van hoger onderwijs ten aanzien van de in artikel 1.12, tweede lid, genoemde onderwerpen, met dien verstande dat voor "opleiding" wordt gelezen "postinitiële masteropleiding". Artikel 1.12, derde lid, is van toepassing.
  3. In zoverre een postinitiële masteropleiding wordt verzorgd, zijn hoofdstukken 7, titel 4, 9, titel 2, 10, titel 3, en 11, titel 4, niet van toepassing.

H

Artikel 5.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding "1" geplaatst.
2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
  2. Dit hoofdstuk heeft mede betrekking op postinitiële masteropleidingen als bedoeld in artikel 7.3b.

I

In de artikelen 5.6, derde lid, onderdeel c, 5.10, eerste lid, onderdeel f, 5.11, derde lid, onderdeel b, 5.16, derde lid, en 6.13, vierde lid, onderdeel w, wordt na "toevoeging" ingevoegd "of, indien van toepassing, toevoegingen".

J

In artikel 5.7, vierde lid, onderdeel b, wordt na "toevoeging" ingevoegd "of, indien van toepassing, toevoegingen" en wordt "is" vervangen door "zijn".

K

In artikel 5.10, eerste lid, vervalt onderdeel e, onder verlettering van de onderdelen f tot en met g tot e tot en met f.

L

In artikel 5.15, tweede lid, wordt "of de toevoeging aan de graad" vervangen door "dan wel de toevoeging, of indien van toepassing, toevoegingen aan de graad" en wordt "de naam en de toevoeging aan de graad" vervangen door "de naam en de toevoeging of toevoegingen aan de graad".

M

In artikel 5.31, tweede lid, wordt "of de toevoeging aan de graad" vervangen door "dan wel de toevoeging, of indien van toepassing, toevoegingen aan de graad".

N

Aan artikel 6.1 wordt een lid, toegevoegd, luidende:

3. Titel 3 heeft tevens betrekking op postinitiële masteropleidingen als bedoeld in artikel 7.3b.

O

Na artikel 6.2, wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 6.2a Indeling opleidingen

1. Indien Onze Minister instemming verleent om de opleiding te verzorgen op grond van artikel 6.2, eerste lid, neemt hij tevens op basis van door het instellingsbestuur verstrekte gegevens een besluit over de indeling van deze opleiding in de Registratie instellingen en opleidingen, bedoeld in artikel 6.13, vierde lid, onderdeel d.
2. Indien het instellingsbestuur van een bestaande opleiding verzoekt om de indeling van deze opleiding in de Registratie instellingen en opleidingen te wijzigen, neemt Onze Minister hierover een nieuw besluit.
3. Onze Minister kan zich bij de beoordeling van de indeling laten bijstaan door een adviescommissie.

P

Artikel 6.5 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vernummering van het tweede lid tot derde lid, wordt een lid ingevoegd: luidende:
  2. Onze Minister kan besluiten dat aan een opleiding als bedoeld in artikel 7.3b, het recht, genoemd in artikel 1.9a wordt ontnomen, indien de naleving van artikel 1.9a niet langer is gewaarborgd of aan de leveringsverplichting, bedoeld in artikel 12, eerste en vierde lid, van de Wet register onderwijsdeelnemer, niet of niet meer wordt voldaan.
2. In het derde lid wordt "het eerste lid" vervangen door "het eerste of tweede lid".

Q

Artikel 6.7a, eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:

b. het vaststellen van een reglement voor de selectieprocedure, selectiecriteria en de wijze waarop het voldoen aan de criteria wordt gemeten, waarin deze onderdelen zijn opgenomen en van een gedegen onderbouwing zijn voorzien, alsmede het kenbaar maken van dit reglement op de website van de instelling;

R

Aan artikel 6.10 wordt een lid toegevoegd, luidende:

6. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op postinitiële masteropleidingen, verzorgd door rechtspersonen voor hoger onderwijs.

S

Artikel 6.13, vierde lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel j wordt "artikel 7.25, vierde lid" vervangen door artikel "7.25, zesde lid".
2. Onder vervanging van de punt aan het einde van onderdeel y door een komma, wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:
  - z. of gebruik wordt gemaakt van de bij ministeriële regeling vastgestelde nadere vooropleidingseisen, als bedoeld in artikel 7.25, eerste tot en met derde lid.

T

Artikel 7.3, derde lid, laatste volzin wordt geschrapt.

U

In artikel 7.10a, tweede lid, wordt na "de toevoeging verbonden" vervangen door "de toevoeging, of, indien aan de orde, één van de toevoegingen" verbonden," en wordt "is getoetst" vervangen door "zijn getoetst".

V

Aan artikel 7.11 , tweede lid, worden twee onderdelen toegevoegd, luidende:

- g. indien van toepassing, de buitenlandse regeling, bedoeld in artikel 15.7, eerste lid, onderdeel c, op grond waarvan de graad is verleend.
- h. indien van toepassing, de accreditatieorganisatie, bedoeld in artikel 15.7, eerste lid, onderdeel d, die de opleiding heeft geaccrediteerd.

W

Artikel 7.23 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het opschrift wordt als volgt gewijzigd:
  - a. "buiten Nederland geaccrediteerde opleiding" komt te vervallen.
  - b. Na "in verband met een" wordt ingevoegd "geaccrediteerde opleiding anders dan door het accreditatieorgaan"
2. Het tweede lid komt te luiden:
  2. Degene aan wie op grond van een examen in Nederland een graad is verleend na het volgen van een opleiding die is geaccrediteerd door een in het Europees register van kwaliteitszorgorganisaties opgenomen accreditatieorganisatie anders dan het accreditatieorgaan, of op grond van een buitenlandse wettelijke regeling, is gerechtigd die graad in de eigen naamsvermelding tot uitdrukking te brengen op de wijze die in het accreditatiebesluit is opgenomen, dan wel op dezelfde wijze als in het land waar de accreditatieorganisatie is gevestigd.

X

Aan artikel 7.25, vijfde lid, wordt toegevoegd "Tevens kunnen procedurele voorschriften worden vastgesteld ter uitvoering van dit artikel".

Y

Artikel 7.26, komt te luiden:

1. Indien de uitoefening van het beroep of de beroepen waarop een opleiding voorbereidt, dan wel de organisatie en de inrichting van het onderwijs, specifieke eisen stelt ten aanzien van kennis of vaardigheden die niet of niet in voldoende mate onderdeel zijn van het voortgezet onderwijs, bedoeld in de Wet voortgezet onderwijs 2020, of van het beroepsonderwijs, bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs, onderscheidenlijk specifieke eisen stelt ten aanzien van de eigenschappen van de student, kunnen bij ministeriële regeling opleidingen worden aangewezen die op daarbij aangegeven gronden eisen kunnen stellen in aanvulling op de eisen, bedoeld in artikel 7.24.

2. Het instellingsbestuur stelt een reglement vast voor de selectieprocedure, de selectiecriteria en de wijze waarop het voldoen aan deze criteria wordt gemeten. De selectiecriteria kunnen uitsluitend eisen bevatten die direct verband houden met de gronden, bedoeld in de eerste volzin. Het reglement bevat een gedegen onderbouwing van de gestelde eisen, de selectieprocedure en -criteria en de wijze waarop het voldoen aan de criteria wordt gemeten, en wordt op de website van de instelling kenbaar gemaakt.

3. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing op opleidingen op het gebied van de kunst en lerarenopleidingen op het gebied van de kunst.

4. Bij de ministeriële regeling, bedoeld in het eerste lid, kunnen tevens voorschriften van procedurele aard worden vastgesteld.

Z

Aan artikel 7.26a, tweede lid, wordt toegevoegd "Het instellingsbestuur stelt een reglement vast voor de selectieprocedure, selectiecriteria en de wijze waarop het voldoen aan de criteria wordt gemeten. Het reglement bevat een gedegen onderbouwing van de specifieke eisen en criteria betreffende selectie en toelating en de wijze waarop het voldoen hieraan wordt gemeten, en wordt kenbaar gemaakt op de website van de instelling."

AA

Artikel 7.30b wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt na "Deze eisen " ingevoegd "en de wijze waarop het voldoen daaraan wordt gemeten, "

2. Onder vernummering van het zesde lid tot het zevende lid, wordt een lid ingevoegd, luidende:

6. Het reglement, bedoeld in het vierde lid, wordt op de website van de instelling kenbaar gemaakt en bevat een gedegen onderbouwing van de selectieprocedure, en, indien van toepassing, de kwalitatieve toelatingseisen en de wijze waarop het voldoen aan deze eisen wordt gemeten.

BB

Artikel 7.42 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na "met ingang van" ingevoegd "de eerste dag van".

2. Onder vernummering van het tweede tot en met vijfde lid tot vierde tot en met zevende lid, twee leden ingevoegd, luidende:
  2. Indien het verzoek, bedoeld in het eerste lid, wordt gedaan in verband met het voltooien van de opleiding, en de eerste dag van de volgende maand, bedoeld in het eerste lid, is gelegen voor de datum waarop de examencommissie heeft vastgesteld dat de student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van de kennis, het inzicht en de vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad als bedoeld in artikel 7.10a, beëindigt het instellingsbestuur de inschrijving met ingang van de eerste dag van de maand volgend op deze datum.
  3. Het instellingsbestuur kan afwijken van het bepaalde in het tweede lid voor zover het de datum met ingang waarvan de beëindiging plaatsvindt betreft, indien toepassing daarvan gelet op het belang van de student zou leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

CC

Artikel 7.53 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het derde lid wordt als volgt gewijzigd:

- a. Na "de kwalitatieve selectiecriteria" wordt ingevoegd ", inclusief de wijze waarop het voldoen hieraan wordt gemeten, "

- b. De laatste volzin vervalt.

2. Onder vernummering van het vierde tot en met zevende lid tot zesde tot en met negende lid, worden twee leden ingevoegd, luidende:

4. Bij het vaststellen van het reglement houdt het instellingsbestuur rekening met de belangen van aspirant-studenten afkomstig uit de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba of uit Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Daarbij neemt het instellingsbestuur in ieder geval maatregelen om benadeling door de fysieke afstand en het tijdsverschil te ondervangen.

5. Het reglement wordt op de website van de instelling kenbaar gemaakt en bevat een gedegen onderbouwing van de selectieprocedure, de selectiemethode of selectiemethoden, en, indien wordt gekozen voor kwalitatieve selectiecriteria, het met deze criteria beoogde doel en de wijze waarop het voldoen aan deze criteria wordt gemeten. Tevens bevat het reglement een onderbouwing van de wijze waarop het instellingsbestuur rekening houdt met mogelijk onbedoelde benadeling van aspirant-studenten met bepaalde achtergrondkenmerken en met de belangen van aspirant-studenten afkomstig uit de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba onderscheidenlijk Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

3. In het negende lid (nieuw) wordt "1 december" vervangen door "15 september".

DD

In hoofdstuk 9 wordt een paragraaf ingevoegd, luidende:

Paragraaf 2a. Medezeggenschap docenten

Artikel 9.38.b1. Instemmingsrecht docenten met gebruik eenheden van leeruitkomsten

1. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over de wijze waarop de docenten die verbonden zijn aan een opleiding kunnen instemmen met het gebruik van eenheden van leeruitkomsten bij die betreffende opleiding, waaronder tevens worden begrepen regels over de afvaardiging van docenten aan wie het instemmingsrecht toe komt.

2. De afvaardiging van docenten, bedoeld in het eerste lid, heeft instemmingsrecht ten aanzien van het gebruik van eenheden van leeruitkomsten.

EE

Aan artikel 9.38c wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

- i. de afvaardiging van docenten die op grond van artikel 9.38.b1 instemmingsrecht heeft ten aanzien van het gebruik van eenheden van leeruitkomsten.

FF

In artikel 9.39, derde lid, wordt na "medezeggenschapsorganen" ingevoegd ", met uitzondering van de afvaardiging van docenten,."

GG

In artikel 9.40, eerste lid, onderdeel b, wordt "en 9.38" vervangen door ", 9.38 en 9.38b1".

HH

Na artikel 10.25 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 10.25a. Instemmingsrecht docenten met gebruik eenheden van leeruitkomsten

1. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over de wijze waarop de docenten die verbonden zijn aan een opleiding kunnen instemmen met het gebruik van eenheden van leeruitkomsten bij die betreffende opleiding, waaronder tevens worden begrepen regels over de afvaardiging van docenten aan wie het instemmingsrecht toe komt.
2. De afvaardiging van docenten, bedoeld in het eerste lid, heeft instemmingsrecht ten aanzien van het gebruik van eenheden van leeruitkomsten.

II

Aan artikel 10.26 wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

- g. de afvaardiging van docenten die op grond van artikel 10.25a instemmingsrecht heeft ten aanzien van het gebruik van eenheden van leeruitkomsten.

JJ

In artikel 11.13, eerste lid, wordt "de artikelen 9.30 tot en met 9.36 en 9.48" vervangen door "de artikelen 9.30 tot en met 9.36, 9.38b en 9.48".

KK

Artikel 15.7, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel a wordt "opleiding" vervangen door "opleiding of postinitiële masteropleiding, bedoeld in artikel 7.3b," en wordt na "verleend" ingevoegd " door het accreditatieorgaan"
2. Onderdeel c, komt te luiden:
  - c. de graad wordt verleend op grond van een buitenlandse wettelijke regeling en de instelling zowel bij het aantrekken van studenten, door plaatsing op haar website, als bij de graadverlening, door vermelding op het getuigschrift, kenbaar heeft

gemaakt tot welke graad de opleiding leidt en op grond van welke buitenlandse regeling de graad wordt verleend, of

3. Onder verlettering van onderdeel d tot onderdeel e, wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:

d. aan de opleiding accreditatie is verleend door een accreditatieorganisatie die is geregistreerd in het Europese register van kwaliteitszorgorganisaties anders dan het accreditatieorgaan, en de instelling zowel bij het aantrekken van studenten, door plaatsing op haar website als bij de graadverlening, door vermelding op het getuigschrift, kenbaar heeft gemaakt tot welke graad de opleiding leidt en door welke accreditatieorganisatie de opleiding is geaccrediteerd of

ARTIKEL II SAMENLOOPBEPALING

PM

Artikel III. INWERKINGTREDING

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel IV. CITEERTITEL

Deze wet wordt aangehaald als: Variawet hoger onderwijs met vermelding van het jaartal van het Staatsblad waarin zij zal worden geplaatst.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Memorie van toelichting

I. Algemeen

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Voorgestelde wijzigingen
  - 2.1 Harmoniseren datum van afstuderen
  - 2.2 Verplichte onderbouwing van selectieprocedures van bachelor- en masteropleidingen
  - 2.3 Belangen van Caribische aspirant-studenten in selectieprocedure
  - 2.4 Melddatum fixus
  - 2.5 Graadverlening in geval van accreditatie door een ander orgaan dan de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO)
  - 2.6 Verduidelijking regelgeving postinitiële masteropleidingen
    - 2.6.1 Verduidelijking definitie rechtspersoon voor hoger onderwijs
    - 2.6.2 Toepasselijkheid regels inzake accreditatie, registratie en intrekking graadverlenende bevoegdheid op postinitiële opleidingen
  - 2.7 Wijzigingen in verband met de Wet leeruitkomsten hoger onderwijs:
    - 2.7.1 Mogelijkheid voor college van bestuur om geschil aanhangig te maken bij de geschillencommissie medezeggenschap hoger onderwijs in geval van weigering instelling docenten op werken met leeruitkomsten
    - 2.7.2 Omissie die het gevolg is van de met de Wet leeruitkomsten hoger onderwijs gecreëerde mogelijkheid om af te zien van de propedeutische fase bij deeltijd en duale opleidingen in het hoger beroepsonderwijs (hbo) die bestaan uit eenheden van leeruitkomsten
  - 2.8 Advisering over de indeling van een opleiding in de Registratie Instellingen en Opleidingen voor het bekostigd onderwijs
  - 2.9 Verschillende graadtoevoegingen
  - 2.10 Verbetering vaststellingsprocedure en kenbaarheid nadere vooropleidingseisen
3. Verhouding tot hoger recht
4. Gevolgen (m.u.v. financiële gevolgen)
5. Financiële gevolgen
6. Uitvoering
7. Advies en consultatie
  - 7.1. Advies
  - 7.2. Consultatie
8. Inwerkingtreding

1. Inleiding

In dit wetsvoorstel wordt een aantal wijzigingen voorgesteld van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Het gaat hier om verschillende beleidsmatige wijzigingen die betrekking hebben op de in de WHW neergelegde regels met betrekking tot opleidingen, met name opgenomen in hoofdstuk 7 van de WHW. Het betreft regels over het harmoniseren van de datum van afstuderen, de vooropleidingseisen van een opleiding, de toelating tot opleidingen (capaciteitsfixus en selectie), opleidingen die bestaan uit eenheden van leeruitkomsten, de bij de opleiding horende graden en graadtoevoegingen, de indeling van opleidingen in het Register instelling en opleidingen (RIO) en post-initiële masteropleidingen.

Een groot aantal van de voorgestelde wijzigingen strekt ertoe knelpunten in de uitvoering van regelgeving door uitvoeringsinstanties en instellingen van hoger

onderwijs weg te nemen. Hiermee wordt in lijn met het Coalitieakkoord 2026-2030¹ toegewerkt naar regelgeving die eenvoudig, uitvoerbaar en voorspelbaar is en die beter aansluit op de praktijk.

2. Voorgestelde wijzigingen

2.1 Harmoniseren datum van afstuderen

Hogescholen en universiteiten hanteren op dit moment geen uniform moment van afstuderen bij het behalen van een graad voor een initiële opleiding (associate degree, bachelor en master). Eveneens is er geen uniforme datum van uitschrijving na afstuderen (hierna: de *uitschrijfdatum*), waardoor deze per onderwijsinstelling (kan) verschillen. Dit heeft tot de conclusie geleid, dat de op het getuigschrift te vermelden datum van afstuderen en de uitschrijfdatum voor studenten onvoldoende duidelijk zijn.

In de afgelopen jaren heeft de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: minister) de onderwijsinstellingen verzocht om onderling afspraken te maken over het harmoniseren van de datum van afstuderen en de datum van uitschrijving. Dit verzoek heeft echter niet geleid tot een voorstel van onderwijsinstellingen voor een uniforme werkwijze. Aangezien alle rechten en plichten van studenten, zoals de verplichting tot het betalen van collegegeld en het recht op studiefinanciering en het studentenreisproduct, direct afhankelijk zijn van de uitschrijfdatum veroorzaakt het gebrek aan uniformiteit een ongelijke behandeling van studenten. Op 19 oktober 2022 heeft de minister daarom de toezegging gedaan om de mogelijkheden van een uniforme datum van afstuderen in het hoger onderwijs te verkennen.² In de brief aan de Tweede Kamer van 28 maart 2024 heeft de minister een wetswijziging aangekondigd, waarbij uniform wordt vastgesteld wanneer een opleiding is afgerond.³

De datum op het getuigschrift verwijst naar het moment van afstuderen. Dit kan de datum zijn van de laatste onderwijsverplichting, de datum waarop het resultaat van de laatste onderwijsverplichting bekend is of de datum waarop de examencommissie vaststelt dat een student heeft voldaan aan de eisen voor afgifte van het getuigschrift. Deze datum kan variëren tussen onderwijsinstellingen, maar ook tussen verschillende opleidingen binnen één onderwijsinstelling. In sommige gevallen kan deze datum zelfs worden bepaald op een datum die in het verleden ligt. De uitschrijfdatum is gekoppeld aan het moment waarop een student na afstuderen een verzoek tot uitschrijving indient bij Studielink. Uitschrijving gedurende het studiejaar vindt namelijk alleen plaats op verzoek van de student, conform artikel 7.42 WHW, met ingang van de volgende maand. Zonder een dergelijk verzoek blijft de student ingeschreven tot het einde van het studiejaar, oftewel tot en met 31 augustus. De uitschrijfdatum kan variëren, omdat onderwijsinstellingen niet dezelfde werkwijze hanteren. De uitschrijfdatum is namelijk afhankelijk van de invulling die de onderwijsinstelling geeft aan de datum van afstuderen. Wanneer deze datum wordt bepaald op een datum die in het verleden ligt, kan ook de uitschrijving met terugwerkende kracht plaatsvinden. Soms kan het zelfs voorkomen dat de uitschrijfdatum vóór de datum van afstuderen komt te liggen. De bedoeling is dat, indien de student een verzoek tot uitschrijving doet vanwege de afronding van zijn opleiding, de uitschrijving pas plaatsvindt nadat de datum van afstuderen is vastgesteld. In de praktijk houden onderwijsinstellingen zich echter niet altijd aan de regel. Dit maakt een explicitering van deze regel wenselijk.

De verschillende werkwijzen veroorzaken diverse problemen. Ten eerste ontstaan er verschillen in collegegeldverplichtingen, zoals bepaald in de WHW. Deze hebben tot gevolg, dat studenten ongelijk worden behandeld ten aanzien van collegegeldrestitutie. Zo komen studenten, die met terugwerkende kracht worden uitgeschreven, vaker in aanmerking voor collegegeldrestitutie. Dit is financieel gunstiger in vergelijking met

¹ Bijlage bij Kamerstuk 36848, nr. 31

² Kamerstukken II, 2022/23, 36 126, nr. 14, item 12

³ Kamerstukken II, 2023/24, 31 288, nr. 1112

studenten die niet met terugwerkende kracht worden uitgeschreven. Vooral voor studenten die studiefinanciering in de vorm van een lening ontvangen, en dus geen aanspraak meer maken op de prestatiebeurs en het studentenreisproduct, pakt uitschrijving met terugwerkende kracht beduidend gunstig uit. Ten tweede ontstaan er problemen rondom studiefinancieringsrechten, zoals bepaald in de Wet studiefinanciering 2000, waaronder terugvorderingen van studiefinanciering en OV-boetes. Wanneer studenten met terugwerkende kracht worden uitgeschreven, kan het voorkomen dat zij in de tussentijd nog gebruik hebben gemaakt van hun studiefinanciering en studentenreisproduct, veelal zonder te weten dat hun recht hierop al was geëindigd. Dit leidt respectievelijk tot terugvorderingen van studiefinanciering, OV-boetes, of een hogere lening dan noodzakelijk was geweest. Ten derde vraagt de onduidelijkheid rondom de uitschrijfdatum een zeer hoog doenvermogen van de student. Studenten moeten ingewikkelde regels doorgronden om te begrijpen wat hun rechten en plichten zijn omtrent de inschrijving, collegegeld en studiefinanciering. Vaak zijn studenten zich niet bewust van het feit dat zij met terugwerkende kracht kunnen worden uitgeschreven en wat de mogelijke gevolgen daarvan zijn. Dit leidt regelmatig tot onaangename verrassingen. Alles overwegende creëert de huidige situatie ongelijkheid tussen studenten; voor twee studenten die ogenschijnlijk op hetzelfde moment afstuderen, kunnen verschillen ontstaan in het moment waarop hun rechten en plichten formeel eindigen.

Het wijzigingsvoorstel beoogt de datum van afstuderen te harmoniseren door deze wettelijk vast te leggen in de WHW. Dit is essentieel om rechtszekerheid, gelijkheid en duidelijkheid voor studenten te waarborgen. De datum van afstuderen moet namelijk eerst worden geharmoniseerd, voordat de verschillen in de werkwijze ten aanzien van de uitschrijving gelijk kunnen worden getrokken. Enkel bij een uniforme datum van afstuderen kunnen zowel onderwijsinstellingen, als de Rijksoverheid hier eenduidig over communiceren met studenten. Dit wetsvoorstel bepaalt als datum van afstuderen het moment waarop de examencommissie vaststelt dat een student heeft voldaan aan de eisen voor afgifte van het getuigschrift. Bovendien expliciteert dit wetsvoorstel dat de datum van uitschrijving is gelegen na de datum van afstuderen. De kenbaarheid van deze data wordt daarmee geborgd. Dit heeft tot gevolg, dat er minder verschillen zullen ontstaan tussen groepen studenten die collegegeldrestitutie kunnen ontvangen, er een beperkte kans is op terugvorderingen van studiefinanciering en onterechte OV-boetes. Ook de impact op doorstroom is beperkt, mits het besluit van de examencommissie tijdig bekend is in verband met inschrijvingen voor vervolgoopleidingen, alle werkzaamheden door de onderwijsinstelling, met uitzondering van de uitreiking van het getuigschrift, zijn afgerond op het moment dat het getuigschrift is behaald en dat de werkwijze aansluit bij de huidige werkwijze binnen het middelbaar beroeps onderwijs. Bovenal is deze invulling de meeste eenduidige en logische keuze, omdat op dit moment pas zonder enige twijfel vaststaat dat de student recht heeft op het getuigschrift. Elk moment hiervóór zou niet daadwerkelijk het moment representeren waarop aan alle vereisten voor afgifte van het getuigschrift is voldaan. Na de wetswijziging zal bij alle onderwijsinstellingen dezelfde datum van afstuderen worden gehanteerd, waarbij het moment van het besluit van de examencommissie als referentiedatum dient. Zo worden studenten in gelijke gevallen gelijk behandeld en krijgen zij meer duidelijkheid over het moment van afstuderen.

Toch kunnen er situaties zijn waarin de rigiditeit van een uniforme datum van afstuderen onterecht nadelige gevolgen heeft voor de student. De hardheidsclausule voorziet in de mogelijkheid om in uitzonderlijke gevallen van de geharmoniseerde datum af te wijken. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen, wanneer een student in de doorstroom wordt belemmerd doordat de vervolgoopleiding uitsluitend een resultaat accepteert dat in een specifieke maand is vastgesteld, of wanneer een student door uitzonderlijke vertragingen, ernstige nalatigheid of onvoorziene fouten van de examencommissie disproportioneel lang moet wachten op een besluit en daardoor nadeel ondervindt. De hardheidsclausule biedt een vangnet in dergelijke gevallen, maar mag alleen worden

toegepast wanneer de gevolgen voor de student leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

Naast het harmoniseren van de diplomadatum, is er voor gekozen om niet actief te sturen op de werkwijze van examencommissies. Deze kunnen namelijk verschillen in frequentie van bijeenkomsten en wijze van besluitvorming (gezamenlijk of individueel), wat vervolgens weer tot verschillen in het vaststellen van de datum van afstuderen kan leiden, ook als studenten aan verschillende onderwijsinstellingen of opleidingen gelijktijdig hun onderwijsverplichtingen afronden. Hoewel hierdoor enige ongelijkheid kan blijven bestaan, sluit de keuze om niet actief te sturen aan bij de sturingsfilosofie binnen het onderwijs, die instellingen autonomie biedt in de uitvoering. Van onderwijsinstellingen wordt echter wel verwacht passende maatregelen te treffen om negatieve gevolgen voor studenten zoveel mogelijk te voorkomen. Zo is het van essentieel belang belemmeringen in de doorstroom naar vervolgoopleidingen te voorkomen. Het ligt voor de hand dat examencommissies de frequentie van bijeenkomsten waar mogelijk verhogen, om te voorkomen dat studenten onnodig lang moeten wachten op een besluit van de examencommissie. Ook blijft het mogelijk voor examencommissies om op rechtmatige wijze te mandateren, zodat onnodige vertragingen in de besluitvorming worden voorkomen.

Daarnaast wordt in dit wijzigingsvoorstel het proces van uitschrijving geharmoniseerd door dit te expliciteren in artikel 7.42 WHW. Onderwijsinstellingen dienen de uitschrijfdatum altijd vast te stellen ná de op het getuigschrift te vermelden datum van afstuderen, en uitschrijving met terugwerkende kracht is niet toegestaan. Daarbij dienen onderwijsinstellingen expliciet rekening te houden met studenten die zich na afstuderen nog niet willen uitschrijven, met het oog op bijvoorbeeld de wens tot het volgen van extra-curriculaire vakken of het volgen van een stage waarvoor inschrijving bij de onderwijsinstelling nodig is. Hierbij blijft het uitgangspunt gelden dat de uitschrijving pas volgt na een expliciet verzoek tot uitschrijving van de student conform artikel 7.42 WHW. Ten slotte wordt met dit wetsvoorstel de aanlevertermijn voor zowel de datum van afstuderen, als de uitschrijfdatum verkort tot twee weken. Op dit moment geldt op grond van de Regeling register onderwijsdeelnemers een aanlevertermijn van acht weken voor onderwijsinstellingen, waarin de administratie van de datum van afstuderen en uitschrijfdatum plaatsvindt en wordt aangeleverd aan de Dienst Uitvoering Onderwijs (hierna: DUO). Deze wijziging is een wens vanuit DUO, met als doel de uitvoering te vereenvoudigen, maar zal ook van toegevoegde waarde zijn voor de student. Deze regeling zal onafhankelijk van deze wetswijziging worden aangepast.

Gedurende de totstandkoming van dit wijzigingsvoorstel is meermaals gesproken met studentorganisaties. Zij steunen dit wetsvoorstel, gezien het belang van duidelijkheid en gelijke behandeling van de student. Daarnaast is door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: OCW), samen met een vertegenwoordiging vanuit de volledige administratieve keten, gesproken over de uitvoerbaarheid van de voorgenomen wetswijziging. Ook onderwijsinstellingen namen deel aan deze gesprekken. Gezamenlijk zijn knelpunten en risico's geïnventariseerd en waar mogelijk weggenomen. Dit heeft geresulteerd in een hardheidsclausule om de student te beschermen bij onbedoelde gevolgen van administratieve fouten. Daarnaast is in overleg voorgesteld de datum van inwerkingtreding zodanig vast te stellen, dat onderwijsinstellingen voldoende ruimte hebben om het wetsvoorstel te kunnen implementeren.

2.2 Verplichte onderbouwing van selectieprocedures van bachelor- en masteropleidingen

Instellingen geven sinds de invoering van de Wet Kwaliteit in verscheidenheid hoger onderwijs⁴ hun eigen selectieprocedures vorm via decentrale selectie. Bij bachelor- en masteropleidingen selecteren instellingen studenten, wanneer er sprake is van beperkte

---

⁴ Stb.2013,289

opleidingscapaciteit (numerus fixus). Instellingen hebben daarnaast de mogelijkheid om kwalitatieve toelatingseisen te stellen aan studenten voor de toelating tot masteropleidingen, ook in gevallen zonder capaciteitsbeperking.⁵

Met de mogelijkheid voor opleidingen om aspirant-studenten te selecteren komt een grote verantwoordelijkheid en de selectie moet daarom zorgvuldig plaatsvinden. Selectie kan in potentie bijdragen aan de match tussen student en opleiding, maar uit onderzoek blijkt dat selectie ook gepaard gaat met een risico op kansenongelijkheid.⁶ Sinds 2023 kunnen bacheloropleidingen er daarom ook voor kiezen om gebruik te maken van loting.⁷

Bij brief van de Minister van OCW van 9 april 2025 aan de Tweede Kamer over toegankelijkheid en doorstroom in het hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs⁸, is aangegeven dat selectieprocedures vaak onvoldoende transparant zijn en onvoldoende zijn onderbouwd. Indien wordt gekozen voor kwalitatieve criteria, is niet duidelijk waarom bepaalde criteria precies worden gehanteerd, hoe deze aansluiten op de inhoud van de opleiding en hoe deze bijdragen aan een goede match tussen de aspirant-student en de opleiding.⁹ Ook kan de medezeggenschap onvoldoende gebruik maken van haar adviesrecht ten aanzien van de selectieprocedure als gevolg van het gebrek aan transparantie. De minister heeft toen een wettelijke verplichting tot het onderbouwen van de selectieprocedure toegezegd.

Een onzorgvuldige onderbouwing verhoogt het risico op de inzet van onnodige of de verkeerde selectie-instrumenten, om te meten hoe aan de selectiecriteria wordt voldaan.¹⁰ Dat verhoogt het risico op onbedoelde bias (vertekening) in selectieprocedures.¹¹ In dat geval zijn (onbedoeld) ook (niet-relevante) achtergrondkenmerken of eigenschappen van aspirant-studenten van invloed op de kansen in de selectieprocedure. Zo kan een beoordelaar van een interview onbedoeld anders oordelen tegenover aspirant-studenten die op diegene lijken (of juist niet), of is vraagstelling in een kennistoets cultureel gekleurd, waardoor aspirant-studenten die niet in Europees Nederland zijn opgegroeid daar lager op scores.¹² Vertekening kan ook ontstaan door verschillen in beschikbaarheid van bijvoorbeeld bijlessen of trainingen, of hulp vanuit huis om voor te bereiden op de selectieprocedures.¹³ Bij erg talige onderdelen van een selectieprocedure, met name onder tijdsdruk, kan bovendien taalvaardigheid van aspirant-studenten een grotere rol gaan spelen dan bedoeld. Hierdoor kunnen kandidaten die thuis een andere taal spreken, mogelijk in het nadeel zijn.¹⁴ Tot slot kan er sprake zijn van *adverse impact*, daarbij scoort een bepaalde groep structureel lager op een bepaalde vorm van selectie. Bijvoorbeeld als jongens, die vaker lager scoren op een persoonlijkheidskenmerk zoals nauwkeurigheid,¹⁵ door het gebruik van zo'n criterium als groep minder vaak worden toegelaten. Daarbij is geen sprake van een verstoring in de meting, maar levert zo'n selectie-onderdeel wel structureel nadeel

---

⁵ Deze eisen gaan soms verder dan wat strikt noodzakelijk is om een masteropleiding met succes te kunnen doorlopen. Daarom wordt in dat verband ook wel gesproken van selectie, terwijl het formeel juridisch gaat over (strenge) toelating. Voor de leesbaarheid spreken we hierna over selectie en (selectie)criteria, waarmee ook de toelatingsprocedure en kwalitatieve toelatingseisen op grond van artikel 7.30b WHW voor masteropleidingen wordt bedoeld.

⁶ Selectie in het hoger onderwijs: criteria, instrumenten en de borging van kansengelijkheid, Inspectie van het onderwijs (2023).

⁷ Wet van 17 mei 2023 tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met het toevoegen van decentrale loting als selectiemethode voor opleidingen met capaciteitsfixus in het hoger onderwijs (Stb. 2023, 177).

⁸ Kamerstukken II, 2024/25, 31 288, nr. 1188

⁹ In de wetenschap over selectie noemt men dit alignment van de selectieprocedure op de inhoud van de opleiding en toetsing, Handboek Selectie Hoger Onderwijs, Schreurs et al. (2023).

¹⁰ In de literatuur, waaronder het Handboek Selectie Hoger Onderwijs, worden dit selectie-instrumenten genoemd. Dit is echter (vooralsnog) geen term die als zodanig in de WHW voorkomt.

¹¹ Bias betekent in deze context een systematische vertekening van resultaten en treedt bijvoorbeeld op wanneer er niet relevante kenmerken worden meegenomen in selectie. Het is zaak deze vertekening zoveel mogelijk te beperken.

¹² Schreurs et al. (2023). Handboek Selectie Hoger Onderwijs, Universiteit Utrecht, p. 78.

¹³ Schreurs et al. (2023). Handboek Selectie Hoger Onderwijs, Universiteit Utrecht, p. 72, 78, 94.

¹⁴ Schreurs et al. (2023). Handboek Selectie Hoger Onderwijs, Universiteit Utrecht, p. 76.

¹⁵ Schreurs et al. (2023). Handboek Selectie Hoger Onderwijs, Universiteit Utrecht, p. 88.

op voor een bepaalde groep.¹⁶ De hiervoor genoemde voorbeelden kunnen het doel van selectie op basis van kwalitatieve criteria verstoren; het selecteren van de meest passende kandidaat en daarmee een optimale match tussen aspirant-student en opleiding. De lijst is bovendien niet compleet. In het Handboek Selectie Hoger Onderwijs (hierna: Handboek selectie) is voor de meest gebruikte selectie-instrumenten weergegeven hoe hier bias in kan zitten.¹⁷

Met dit wijzigingsvoorstel wordt het instellingsbestuur verplicht om bij selectie in het kader van bachelor-, associate degree- (ad) en master-opleidingen de selectiemethode of selectiemethoden, de selectieprocedure en, indien van toepassing, de kwalitatieve selectiecriteria te onderbouwen. Dit betekent dat het instellingsbestuur expliciet de keuze voor (ongewogen) loting, selectie op basis van kwalitatieve criteria, of een combinatie van beide, moet beargumenteren. En als gebruik wordt gemaakt van kwalitatieve selectiecriteria, moet worden onderbouwd wat met de criteria wordt beoogd en de wijze waarop wordt gemeten hoe aan deze criteria wordt voldaan¹⁸. Daarbij kan het van belang zijn om uit te leggen hoe de selectiecriteria verband houden met de inhoud van de opleiding.¹⁹ Dat kan bijvoorbeeld door te kijken naar de leerdoelen uit de Onderwijs- en Examenregeling (OER) en wat er in toetsing van studenten gevraagd wordt.

In het kader van validiteit is het bij selectie op basis van kwalitatieve criteria van belang dat zoveel mogelijk wordt voorkomen dat er onbedoeld ook niet-relevante eigenschappen of achtergrondkenmerken van aspirant-studenten worden meegenomen in selectie.²⁰ Opleidingen moeten hier in hun onderbouwing expliciet op in gaan. Zoals hierboven omschreven, zijn er vele vormen van onbedoelde effecten bij selectie. Het is daarom belangrijk dat instellingen goed kijken naar hun selectieprocedures en bij het ontwikkelen daarvan ook deskundigen inschakelen. Het Handboek selectie²¹ kan daarbij ook behulpzaam zijn. Daarbij gaat het erom dat instellingen nadenken over een goed afgewogen selectieprocedure. Om tot die goede keuzes te komen, is bovendien noodzakelijk dat opleidingen hun selectieprocedures continu toetsen en evalueren.²²

Dat geldt ook voor criteria of instrumenten die overbodig zijn, omdat wat zij meten ook al door andere onderdelen van de selectieprocedure wordt gemeten. De inzet van onnodige selectie-instrumenten verhoogt de drempel bij sommige aspirant-studenten om mee te doen aan een selectieprocedure. Daarom kan het van belang zijn dat per selectie criterium en -instrument ook de meerwaarde daarvan ten opzichte van de andere criteria en instrumenten inzichtelijk wordt gemaakt en rekening te houden met de proportionaliteit van de selectieprocedure. Tot slot moeten opleidingen ook toelichten hoe ze rekening houden met de belangen van Caribische aspirant-studenten (zie volgende paragraaf).

Instellingen moeten de onderbouwing opnemen in het selectiereglement of de OER en die vervolgens plaatsen op hun website. Ook moet de onderbouwing ter beschikking worden gesteld aan de medezeggenschap.

Met deze maatregel wordt beoogd dat instellingen bewuste keuzes maken voor de selectieprocedure, de selectiemethoden, de selectiecriteria en de selectie-instrumenten die worden ingezet in de selectieprocedure om de criteria te toetsen. Het dwingt hen na te denken over relevantie, validiteit en mogelijke neveneffecten. Onbewuste keuzes en

---

¹⁶Schreurs et al. (2023). Handboek Selectie Hoger Onderwijs, Universiteit Utrecht, 66.

¹⁷Schreurs et al. (2023). Handboek Selectie Hoger Onderwijs, Universiteit Utrecht, 66.

¹⁸ In de literatuur, waaronder het Handboek Selectie Hoger Onderwijs, worden dit selectie-instrumenten genoemd. Dit is echter (vooralsnog) geen term die als zodanig in de WHW voorkomt.

¹⁹ Dit principe wordt ook wel alignment van de selectieprocedure genoemd: zie Handboek Selectie Hoger Onderwijs, 17.

²⁰ Opleidingen kunnen hiervoor gebruik maken van de inzichten uit het Handboek Selectie Hoger Onderwijs,

Schreurs et al (2024)

²¹Schreurs et al. (2023). Handboek Selectie Hoger Onderwijs, Universiteit Utrecht, 66.

²² Zie ook Schreurs et al. (2023). Handboek Selectie Hoger Onderwijs, Universiteit Utrecht, p. 83.

onbedoelde vertekening worden door het expliciet maken van overwegingen zoveel mogelijk voorkomen. Onderbouwing en transparantie van de procedure dringen ook de mate van individuele beoordelingsruimte en subjectiviteit terug in de beoordeling van kandidaten.²³ Daarbij verstevigt deze transparantie het vertrouwen in de selectieprocedure bij kandidaten.²⁴ Ook kan het hen helpen bij een weloverwogen studiekeuze. Aan de hand van deze onderbouwing kan de medezeggenschap optimaal gebruik maken van haar adviesrecht en wordt het interne gesprek tussen medezeggenschap en het bestuur op instellingsniveau versterkt.

2.3 Belangen van Caribische aspirant-studenten in selectieprocedure

In 2017 zijn met de Wet Kwaliteit in verscheidenheid hoger onderwijs (hierna: Wet KiV) de zogenaamde ministersplaatsen afgeschaft: gereserveerde plaatsen voor studenten uit het Caribisch deel van het Koninkrijk²⁵ bij numerus fixusopleidingen. Het toen ingevoerde stelsel van de decentrale selectie is er op gericht om een goede match tussen student en opleiding te bewerkstelligen, om uitval en switch zo veel mogelijk te voorkomen. Met de Wet KiV is wel bepaald dat instellingen bij het vaststellen van hun selectieprocedures rekening moeten houden met de belangen van aspirant-studenten uit het Caribisch deel van het Koninkrijk (artikel 7.53, derde lid, laatste volzin, WHW). Volgens de memorie van toelichting bij deze wet was het de bedoeling dat deze studenten "op gelijkwaardige wijze kunnen deelnemen" aan de selectieprocedures als aspirant-studenten uit Europees Nederland.²⁶ In de praktijk is er echter nog ruimte voor verbetering in de naleving van die wettelijke verplichting.

Eén van de doelen van de Wet KiV was om uitval en switch tegen te gaan, doordat een betere match tussen student en opleiding werd bereikt. Het aantal switchers onder Caribische studenten is inderdaad succesvol omlaag gebracht. Sinds de invoering van voornoemde wet is het aandeel Caribische studenten, dat een jaar na de eerste inschrijving geswitcht is van studie, met een kwart gedaald.²⁷ De instroom is echter gedaald. Terwijl de totale instroom van Caribische studenten in de bachelor in 2024 op hetzelfde niveau lag als voor 2017²⁸, is de instroom van Caribische studenten bij zorgopleidingen met een numerus fixus gehalveerd.²⁹ Ondanks dat deze daling gepaard gaat met een daling in het aantal studenten dat tussentijds vertrekt, is dit zorgelijk met het oog op de tekorten aan zorgprofessionals in het Caribisch deel van het Koninkrijk.³⁰ De regering werkt aan een integrale aanpak om het tekort aan zorgprofessionals aan te pakken.³¹ Onderdeel daarvan is ook dat wordt gekeken naar de toegankelijkheid van zorgopleidingen voor Caribische studenten. Hoewel de lagere instroom van Caribische studenten bij zorgopleidingen met een numerus fixus het gevolg zijn van een bewustere studiekeuze van studenten met een Caribische achtergrond,³² maakt de regering zich op grond van de gedaalde instroom in brede zin zorgen over de toegankelijkheid van numerus fixusopleidingen voor deze groep studenten. Daarom zet de regering met dit wijzigingsvoorstel in op de verbetering van de instroom van Caribische studenten bij alle numerus fixusopleidingen, door de al bestaande wettelijke plicht - om rekening te

²³ Merry MS, Arum R. Can schools fairly select their students? Theory Res Educ. 2018, 339, Schreurs et al Handboek Selectie Hoger Onderwijs (2024), 152.

²⁴ Fikrat-Wevers S, Stegers-Jager KM, Mulder LMA, Cheung J, Van Den Broek WW, Woltman AM. Improving selection procedures in health professions education from the applicant perspective: an interview study. BMC Med Educ. 2024, 13.

²⁵ De openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, en de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

²⁶ Kamerstukken II, 2012/2013, 33 519, nr. 3.

²⁷ De uitvalcijfers zijn ongeveer gelijk gebleven; uitval onder de groep Caribische studenten was al significant lager dan de uitval onder studenten uit Europa en overige studenten. DUO, Trendrapport HO 2025.

²⁸ De totale instroom van Caribische studenten is na 2017 eerst gestegen en na een piek in 2021 weer gedaald naar het niveau van voor 2017. Trendrapport HO, DUO, 2025.

²⁹ Trendrapport HO, DUO, 2025.

³⁰ Kamerstukken II, 2025/26, 29 282, nr. 618.

³¹ Kamerstukken II 2023/24, 29 282, nr. 577.

³² Cijfers over de verhouding tussen het aandeel Caribische studenten dat zich aanmeldt voor een selectieprocedure en het aantal dat uiteindelijk wordt toegelaten - een indicator van kansenongelijkheid - zijn niet bekend.

houden met deze groep studenten en de bijzondere positie waarin zij zich bevinden bij het vormgeven van de selectieprocedures - te verduidelijken.

De open formulering van de wettelijke plicht om rekening te houden met de belangen van aspirant-studenten uit het Caribisch deel van het Koninkrijk, maakt handhaving van deze wettelijke plicht slechts zeer beperkt mogelijk. In de praktijk gaan instellingen hier namelijk verschillend mee om. Er zijn nog steeds instellingen die bij selectie fysieke aanwezigheid verlangen in Europees Nederland. Waar wel digitaal kan worden deelgenomen, vinden selectie-onderdelen soms plaats op tijdstippen waarop het in het Caribisch gebied nacht is. Daarom kiest de regering ervoor om deze reeds bestaande plicht in de wet te verduidelijken door expliciet in de wet op te nemen dat nadelen door de fysieke afstand en het tijdsverschil moeten worden ondervangen. Studenten vanuit het Caribisch deel van het Koninkrijk moeten op een gelijkwaardige manier aan de selectie kunnen deelnemen als aspirant-studenten uit Europees Nederland.

De elementen die nu in de wet worden opgenomen (afstand en tijdsverschil) zijn niet limitatief. Instellingen zullen ook verder moeten nagaan of in hun selectieprocedure onderdelen zijn opgenomen die nadelig uitwerken voor aspirant-studenten uit het Caribisch gebied. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de verwachtingen van bepaalde kennis over het zorgveld in Europees Nederland, of de eis om relevante (snuffel)stages te volgen die niet ruim beschikbaar zijn in het Caribisch gebied.

Om de plicht rekening te houden met belangen van Caribische aspirant-studenten prominenter in de wet te plaatsen, wordt deze als apart lid in artikel 7.53 WHW opgenomen. Daarmee wil de regering het belang benadrukken van een eerlijke procedure voor alle aspirant-studenten uit het Koninkrijk. De wijze waarop instellingen rekening houden met de belangen van Caribische aspirant-studenten, is volledig aan de instelling om zelf in te vullen. Instellingen zullen bij de onderbouwing van hun selectieprocedure (zie paragraaf 2.2) expliciet in moeten gaan op de wijze waarop ze dit doen. Hierdoor kan ook de medezeggenschap hier kennis van nemen en over adviseren. De regering zal dit ook blijven monitoren en signalen van niet-naleving doorgeven aan de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie). In een uiterst geval kan dan handhavend worden opgetreden en een bekostigings sanctie worden opgelegd.

2.4 Melddatum fixus

De huidige wet bepaalt dat het instellingsbestuur vóór 1 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het studiejaar waarvoor de eerste vaststelling van een numerus fixus vanwege beschikbare onderwijskwaliteit geschiedt, een melding hiervan moet doen aan de Minister van OCW. Onderwijsinstellingen hebben aangegeven dat het huidige wettelijke kader niet goed aansluit bij de staande praktijk, aangezien Studielink al medio september voorafgaande aan dat studiejaar moet weten of een onderwijsinstelling een fixus instelt, om zo voldoende tijd en gelegenheid te hebben om de systemen gereed te maken. De inschrijving voor opleidingen start namelijk op 1 oktober voorafgaande aan datzelfde studiejaar. Dit leidt tot verwarring en onduidelijkheid voor zowel onderwijsinstellingen, als aspirant-studenten en kan de studiekeuzevoorlichting negatief beïnvloeden.

Om uitvoeringsproblemen te voorkomen, hanteren de meeste onderwijsinstellingen feitelijk al een eerdere melddatum. De melddatum van de numerus fixus wordt daarom met dit voorstel in de wet vervroegd naar 15 september, zodat het proces rond de vaststelling en communicatie van een numerus fixus tijdig en eenduidig verloopt. De voorgestelde datum sluit beter aan bij de staande praktijk in de uitvoering. Daardoor worden onduidelijkheden voorkomen en wordt de voorspelbaarheid van het proces versterkt. Omdat de nieuwe melddatum voor de aanvang van de inschrijving op 1 oktober ligt, worden ook misverstanden over de aanwezigheid van een numerus fixus voorkomen. Dit ondersteunt daarmee zowel onderwijsinstellingen als aspirant-studenten in het tijdig en adequaat voorbereiden op de studiekeuzevoorlichting en het

inschrijfproces. Onderwijsinstellingen hebben aangegeven voorstander te zijn van een vervroeging van de melddatum, aangezien dit aansluit bij de werkwijze die zij reeds grotendeels hanteren en bijdraagt aan meer duidelijkheid in het proces.

2.5 Graadverlening in geval van accreditatie door een ander orgaan dan de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Op grond van de huidige wet is het verboden om de graden associate degree, bachelor en master te verlenen. Dit verbod geldt (onder meer) niet, indien sprake is van accreditatie van de opleiding³³ of van graadverlening op grond van een buitenlandse wettelijke regeling. Wanneer er sprake is van graadverlening op grond van een buitenlandse wettelijke regeling, dient zowel bij het aantrekken van studenten als bij de graadverlening kenbaar te worden gemaakt tot welke graad de opleiding leidt en op grond van welke buitenlandse regeling de graad wordt verleend.³⁴ Gebleken is dat het niet-naleven van het kenbaarheidsvereiste bewerkelijk is om te bewijzen, waarmee evenmin kan worden vastgesteld of sprake is van een buitenlandse wettelijke regeling.³⁵ Hierbij is van belang dat de huidige wet niet regelt op welke wijze kenbaar moet worden gemaakt op grond van welke buitenlandse wettelijke regeling de graad wordt verleend. Dit heeft tot gevolg dat de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) in beperkte mate toezicht kan houden en kan handhaven op het verlenen van graden die op grond van een buitenlandse wettelijke regeling worden verleend.

In de huidige wet wordt gesproken over buitenlandse wettelijke regeling, waarmee een regeling in of op grond van een (buitenlandse) wet wordt aangeduid. Blijkens de toelichting bij de Wet bescherming namen en graden hoger onderwijs³⁶ is met de eis van een buitenlandse wettelijke regeling, die met die wet is geregeld, beoogd om graadverlening alleen toe te staan als sprake is van een door een buitenlandse overheid erkende accreditatie-organisatie. Er zijn echter ook accreditatie-organisaties die niet door een buitenlandse overheid zijn erkend op grond van een buitenlandse wettelijke regeling³⁷, maar die wel zijn geregistreerd in het Europese register van kwaliteitszorgorganisaties (hierna: het EQAR). Een accreditatieorganisatie kan zich na positieve beoordeling door de daartoe gerechtigde beoordelaar (hierna: het ENQA)³⁸ laten registreren. Ook de NVAO doorloopt periodiek deze beoordeling. Deze organisaties accrediteren in lijn met de European Standards and Guidelines (hierna: de ESG).³⁹ Zij hanteren aldus procedures die in overeenstemming zijn met de Europese standaarden voor het verlenen van accreditaties, zoals ook geldt voor de NVAO. De NVAO accrediteert echter als enige accreditatie-organisatie op basis van het Nederlandse accreditatiekader, zoals bedoeld in de wet. De huidige wet biedt niet de mogelijkheid tot het verlenen van de graden associate degree (ad), bachelor of master op grond van de accreditatie van de opleiding door andere organisaties die zijn geregistreerd in het EQAR.

Deze voorgestelde wijziging leidt ertoe dat de verlening van associate degree-, bachelor- of mastergraden op basis van accreditatie door een accreditatieorganisatie die in het EQAR is geregistreerd maar waar geen buitenlandse wettelijke regeling aan ten grondslag ligt, niet langer verboden is. De kwaliteit van die graden wordt geborgd met het handelen conform de ESG, die periodiek door een onafhankelijke beoordelaar worden vastgesteld, en de aspirant-student wordt in staat gesteld om weloverwogen en

---

³³ Accreditatie door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) conform hoofdstuk 5 WHW.

³⁴ Het verlenen van graden doctor is alleen toegestaan op basis van promotierecht op grond van de WHW (art. 7.18 WHW) of op basis van de uitzondering in artikel 1.22 WHW.

³⁵ Onder andere in verschillende Staat van het Onderwijs.

³⁶ Kamerstukken II, 2015/16, 34 412, nr. 2.

³⁷ Hierbij kan onder meer gedacht worden aan Angelsaksische accreditatieorganisaties. Deze hebben niet altijd een wettelijke regeling als grondslag.

³⁸ De European Association for Quality Assurance in Higher Education.

³⁹ Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area

bewust een keuze te maken voor het (nastreven van het) behalen van de associate degree-, bachelor- of mastergraad.⁴⁰

Daarnaast beoogt de voorgestelde wijziging te expliciteren dat de grondslag voor graadverlening openbaar kenbaar moet worden gemaakt. Op deze manier is voor aspirant-studenten, maar ook voor werkgevers en toezichthouders, goed na te gaan welke grondslag voor graadverlening aanwezig is. Het gevolg van de explicitering in het betreffende artikel, betekent ook dat een geconstateerde overtreding van dit voorschrift kan leiden tot het opleggen van een bestuurlijke boete. Waar voorheen het kenbaar maken op grond van de wettekst op verschillende manieren kon plaatsvinden – waaronder mondeling – is dat met dit voorstel uitgesloten. Dit vereenvoudigt de bewijsvoering voor de inspectie.

2.6 Verduidelijking regelgeving postinitiële masteropleidingen

2.6.1 Aanpassing definitie rechtspersoon voor hoger onderwijs

Met de Wet van 4 februari 2010 (Wet versterking besturing)⁴¹ is de definitie van rechtspersoon voor hoger onderwijs in de WHW geïntroduceerd. Dit begrip omvat, naast de niet-bekostigde instellingen die initiële opleidingen en postinitiële masteropleidingen verzorgen, tevens de bekostigde instellingen die postinitiële masteropleidingen verzorgen. Het verzorgen van laatstgenoemde opleidingen door bekostigde instellingen is een private activiteit. Voor deze opleidingen bestaat geen aanspraak op bekostiging. Door bekostigde instellingen die postinitiële masteropleidingen verzorgen onder het begrip “rechtspersoon voor hoger onderwijs” te brengen, is beoogd te regelen dat voor het verzorgen van alle onbekostigde opleidingen gelijke regels gelden.⁴²

Het feit dat bekostigde instellingen die postinitiële masteropleidingen verzorgen onder het begrip “rechtspersoon voor hoger onderwijs” vallen, leidt in de uitvoeringspraktijk tot onduidelijkheid. Zo vermeldt het rapport “Verwarring in veelvoud” van de inspectie van juni 2023⁴³ dat onvoldoende duidelijk is welke regels gelden voor niet-bekostigde opleidingen door bekostigde instellingen. De onduidelijkheid zit er onder meer in dat bekostigde instellingen voor zover zij postinitiële masteropleidingen verzorgen rechtspersoon voor hoger onderwijs zijn, maar tegelijkertijd ook bekostigde instelling blijven. Dit roept de vraag op of de regels met betrekking tot rechtspersonen voor hoger onderwijs van toepassing zijn of de regels met betrekking tot bekostigde instellingen. Zo zijn bijvoorbeeld de bepalingen inzake de rechtsbescherming van studenten (hoofdstuk 4, titel 7, WHW) uitsluitend van toepassing op bekostigde instellingen. In de meeste gevallen volgt uit de betreffende bepalingen dat deze rechtsbescherming alleen ziet op studenten aan initiële opleidingen. Maar dit is niet altijd het geval.⁴⁴ In dat geval is de interpretatie mogelijk dat de regels met betrekking tot rechtsbescherming ook gelden voor studenten aan postinitiële masteropleidingen.⁴⁵

De onduidelijkheid over de toepasselijkheid van de regels is ook terug te zien in de artikelen 1.12a en 1.12b WHW, die gaan over het verbinden van graden aan de met

---

⁴⁰Zie voor het verlenen van doctorsgraden artikel 15.7 lid 1 onder d, WHW.

⁴¹ Wet van 4 februari 2010 tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en enige andere wetten onder meer in verband met de verbetering van het bestuur bij de instellingen voor hoger onderwijs, de collegegeldsystematiek en de rechtspositie van studenten (versterking besturing) (Stb. 2010, 119).

⁴² Kamerstukken II, 2008/09, 31 821, nr. 3, blz. 4.

⁴³ Bijlage bij Kamerstukken II, 2022/23, 31 288, nr. 1055, blz. 32.

⁴⁴ Het beroep bij het College van beroep voor de examens ten aanzien van beslissingen van examinatoren en examencommissies is niet expliciet beperkt tot initiële opleidingen (7.61, eerste lid, onderdeel e, WHW). Uit de verwijzingen in de overige onderdelen van 7.61, eerste lid, kan worden afgeleid dat de overige beslissingen waartegen beroep bij het College kan worden ingesteld, wel betrekking hebben op initiële opleidingen.

⁴⁵ In zijn uitspraak van 13 augustus 2025 oordeelde de Raad van State in een geschil tussen een student aan een niet-bekostigde postinitiële masteropleiding dat de aard van de instelling bepalend is voor de vraag of zij bevoegd is en niet de aard van de opleiding (ABRvS 13 augustus 2025, ECLI:NL:RVS:2025:3876). Eerder oordeelde het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs anders. Zij oordeelde dat hoofdstuk 7, titel 4, WHW niet van toepassing is op niet-bekostigde postinitiële masteropleidingen (uitspraken van 19 april 2017 (CBHO 2017/11) en 26 augustus 2013 (CBHO 2013/062)).

goed gevolg afgelegde examens van postinitiële masteropleidingen. Artikel 1.12a WHW over de graadverlening met betrekking tot postinitiële masteropleidingen is van toepassing op rechtspersonen voor hoger onderwijs, waaronder op grond van de huidige definitie van dit begrip ook de bekostigde instellingen vallen die postinitiële masteropleidingen verzorgen. Ondanks dat regelt (ook) artikel 1.12b WHW de graadverlening met betrekking tot postinitiële masteropleidingen door bekostigde instellingen.

Om de hiervoor beschreven onduidelijkheid weg te nemen, worden in dit voorstel twee wijzigingen voorgesteld.

Allereerst wordt de bekostigde instelling die postinitiële masteropleidingen verzorgt, geschrapt uit de definitie van rechtspersoon voor hoger onderwijs. Tegelijkertijd worden op het verbinden van graden aan met goed gevolg afgeronde postinitiële masteropleidingen van bekostigde instellingen, de voorwaarden van toepassing verklaard die gelden voor het verbinden van graden aan met goed gevolg afgeronde opleidingen van rechtspersonen voor hoger onderwijs. Daarmee zijn bekostigde instellingen die postinitiële masteropleidingen verzorgen niet langer rechtspersoon voor hoger onderwijs, maar wordt wel geregeld – conform de oorspronkelijke bedoeling van de wetgever bij de introductie van het begrip rechtspersoon voor hoger onderwijs – dat de regels ten aanzien van de kwaliteitszorg, de registratie, het onderwijs en de examens en het gebruik van het persoonsgebonden nummer die voorwaarden zijn voor het verbinden van graden aan opleidingen van rechtspersonen voor hoger onderwijs, tevens voorwaarden zijn voor het verbinden van graden aan postinitiële masteropleidingen van bekostigde instellingen.

Ten tweede wordt verduidelijkt, voor zover nodig, dat de bepalingen in de WHW die uitsluitend gelden voor bekostigde instellingen, niet gelden voor bekostigde instellingen voor zover zij postinitiële masteropleidingen verzorgen. Uit de meeste bepalingen van de WHW blijkt al dat de hierin neergelegde regels betrekking hebben op initiële opleidingen. De verduidelijking is dan ook alleen nodig, voor zover dit niet het geval is.

2.6.2 Toepasselijkheid regels inzake accreditatie, registratie en intrekking graadverlenende bevoegdheid op postinitiële opleidingen

Onduidelijkheid over de toepasselijkheid van regels op postinitiële masteropleidingen doet zich ook nog voor op een ander vlak. De mogelijkheid voor bekostigde en niet-bekostigde instellingen om wettelijke graden te verlenen met betrekking tot postinitiële masteropleidingen is geïntroduceerd bij wet van 6 juni 2002.⁴⁶ Zoals aangegeven in de memorie van toelichting bij deze wet, is een van de uitgangspunten hierbij geweest dat voor postinitiële masteropleidingen, die geen onderdeel uitmaken van het wettelijk systeem, niet meer wordt geregeld dan strikt noodzakelijk is.⁴⁷ De wijzigingen beperkten zich tot de mogelijkheid om postinitiële masteropleidingen te laten accrediten, wettelijke graden te verlenen en de verplichting om deze opleidingen te registreren. Hiertoe is in de regelgeving over accreditatie (destijds opgenomen in hoofdstuk 5a WHW) tot uitdrukking gebracht dat dit hoofdstuk tevens gold voor postinitiële masteropleidingen en zijn de in hoofdstuk 6 WHW opgenomen voorschriften over de registratie in het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO, thans RIO) van toepassing verklaard op postinitiële masteropleidingen. Met de Wet versterking besturing is deze explicitering geschrapt.

Hoewel uit de systematiek van de WHW en artikel 1.12a WHW kan worden afgeleid dat de bepalingen inzake accreditatie en registratie, naast de bepaling over graadverlening,

---

⁴⁶ Wet van 6 juni 2002 tot wijziging van onder meer de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en de Wet studiefinanciering 2000 in verband met de invoering van de bachelor- masterstructuur in het hoger onderwijs (Stb. 2002, 303).

⁴⁷ Kamerstukken II, 2001/02, 28 024, nr. 3.

ook moeten gelden voor postinitiële masteropleidingen, vermelden deze bepalingen dit niet expliciet.⁴⁸ De betreffende bepalingen hebben betrekking op "opleidingen" waaronder blijkens de in artikel 1.1 WHW opgenomen definitie van dit begrip, in beginsel alleen initiële opleidingen vallen. De regering acht mogelijke onduidelijkheid over de toepasselijkheid van de betreffende bepalingen van de WHW op postinitiële masteropleidingen onwenselijk. Om die reden wordt een aantal wijzigingen voorgesteld, waarmee wederom expliciet de toepasselijkheid wordt geregeld van de bepalingen van de WHW inzake accreditatie en registratie op postinitiële masteropleidingen.

Omdat graadverlening met betrekking tot postinitiële masteropleidingen mogelijk is, is het tevens wenselijk dat de Minister van OCW de bevoegdheid heeft om in te grijpen, indien een instelling niet voldoet aan de voorwaarden voor graadverlening. In de WHW is de bevoegdheid van de Minister van OCW geregeld om de graadverlenende bevoegdheid van een instelling in te trekken. Uit de WHW blijkt echter niet expliciet dat deze bevoegdheid ook bestaat met betrekking tot postinitiële masteropleidingen. Voorgesteld wordt dit alsnog expliciet in de WHW te regelen.

Tot slot is het nodig om de uitzondering op het verbod om graden te verlenen of in het vooruitzicht te stellen, die geldt ten aanzien van geaccrediteerde opleidingen, uit te breiden. Per abuis is niet geregeld dat deze uitzondering ook van toepassing is op geaccrediteerde postinitiële masteropleidingen. Met dit wetsvoorstel wordt deze omissie hersteld.

2.7 Wijzigingen in verband met de Wet leeruitkomsten hoger onderwijs

2.7.1 Mogelijkheid voor college van bestuur om geschil aanhangig te maken bij de geschillencommissie medezeggenschap hoger onderwijs in geval van weigering instelling docenten op werken met leeruitkomsten

Instellingen kunnen er voor kiezen om bij deeltijdse opleidingen, duale opleidingen en voltijdse opleidingen in het hoger beroepsonderwijs (hbo) te werken met leeruitkomsten. Ook bij voltijdse opleidingen in het wetenschappelijk onderwijs (wo) met een substantiële praktijkcomponent, ten aanzien waarvan dit bij ministeriële regeling⁴⁹ is bepaald, is werken met leeruitkomsten mogelijk. Als gevolg van het amendement Stultiens en Beckerman⁵⁰ hebben de aan een opleiding verbonden docenten, op grond van de huidige wet, instemmingsrecht op het gebruik van eenheden van leeruitkomsten bij de betreffende opleiding. Als gevolg van de plek waar het werken met leeruitkomsten in de WHW is opgenomen (hoofdstuk 7 titel 1), heeft dit instemmingsrecht betrekking op docenten van zowel bekostigde, als niet-bekostigde instellingen. Dit wijkt af van de overige regels met betrekking tot medezeggenschap, die louter van toepassing zijn op bekostigde instellingen. Tevens voorziet de WHW niet in de mogelijkheid om een geschil tussen docenten en college van bestuur (hierna: CvB) van een bekostigde instelling over het gebruik van eenheden van leeruitkomsten, voor te leggen aan de geschillencommissie medezeggenschap hoger onderwijs, zoals dit wel mogelijk is bij andere geschillen inzake medezeggenschap.

Met dit voorstel wordt de regeling inzake het instemmingsrecht voor docenten op het gebruik van leeruitkomsten overgeheveld van hoofdstuk 7 WHW naar de hoofdstukken 9, 10 en 11 WHW, waardoor de betreffende bepaling (enkel) betrekking heeft op opleidingen van bekostigde instellingen. Om de rechtsbescherming van het CvB te regelen, wordt voorgesteld om het CvB de mogelijkheid te bieden van toegang tot de geschillencommissie medezeggenschap hoger onderwijs in geval van weigering van instemming door docenten op het werken met eenheden van leeruitkomsten.

---

⁴⁸ Wel is in artikel 6.13, vijfde lid, geregeld welke gegevens met betrekking tot postinitiële masteropleidingen in de Registratie instellingen en opleidingen moeten worden opgenomen.

⁴⁹ Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 28 oktober 2024, nr. 48828559, houdende regels inzake voltijdse opleidingen met een substantiële praktijkcomponent in het wetenschappelijk onderwijs en instemming van docenten met het gebruik van eenheden van leeruitkomsten.

⁵⁰ Kamerstukken II, 2023/24, 36 136, nr. 17.

2.7.2 Omissie die het gevolg is van de met de Wet leeruitkomsten gecreëerde mogelijkheid om af te zien van de propedeutische fase bij deeltijdse en duale opleidingen in het hoger beroepsonderwijs (hbo) die bestaan uit eenheden van leeruitkomsten

Het instellingsbestuur moet op grond van de WHW een student uiterlijk aan het einde van diens eerste jaar van inschrijving voor de propedeutische fase van een voltijdse of duale associate degree-opleiding of bacheloropleiding advies uitbrengen over de voortzetting van zijn studie. De huidige wet bepaalt dat onder propedeutische fase mede wordt begrepen "de eerste periode in een associate degree-opleiding of bacheloropleiding in het wo met een studielast van 60 studiepunten".

Daarnaast is in de WHW de zogenoemde verwijzing in de postpropedeutische fase geregeld. Het is voor het instellingsbestuur mogelijk om de toegang van de student tot een of meer afstudeerrichtingen te beperken, wanneer een bacheloropleiding na de propedeutische fase meer dan één afstudeerrichting omvat. De WHW bepaalt dat onder propedeutische fase mede wordt begrepen "de eerste periode in een bacheloropleiding in het wo met een studielast van 60 studiepunten".

De beperking van de betreffende bepalingen met betrekking tot de eerste periode van een opleiding tot het wo, houdt verband met het feit dat alleen bij opleidingen in het wetenschappelijk onderwijs kon worden afgezien van een propedeutische fase. Met de Wet leeruitkomsten hoger onderwijs is in de WHW geregeld dat ook kan worden afgezien van de propedeutische fase bij deeltijdse en duale bacheloropleidingen in het hbo die geheel bestaan uit eenheden van leeruitkomsten. Met dit wijzigingsvoorstel worden de betreffende bepalingen dienovereenkomstig aangepast.

2.8 Advisering over de indeling van een opleiding in de Registratie Instellingen en Opleidingen voor het bekostigd onderwijs

Op grond van de huidige wet omvat de Registratie instellingen en opleidingen (RIO, hierna: het register) systematisch geordende gegevens van alle instellingen voor hoger onderwijs en opleidingen in het (hoger) onderwijs. Het register is openbaar toegankelijk en voorziet de overheid, instellingen en (aspirant-)studenten van relevante informatie over het hoger onderwijs. Het register omvat onder andere informatie over opleidingen aangeboden door bekostigde instellingen en opleidingen aangeboden door rechtspersonen voor hoger onderwijs (niet-bekostigd onderwijs). De Minister van OCW is beheerder van het register. Het register wordt namens hem (technisch) beheerd door de Dienst Uitvoering Onderwijs (hierna: DUO). In het register worden alle opleidingen ingedeeld en gegroepeerd gebaseerd op inhoudelijke gronden. Het register onderscheidt momenteel tien onderdelen, waarvan er vier één of meerdere subonderdelen bevatten.⁵¹

Instellingsbesturen zijn belast met de aanvraag⁵² om registratie van een opleiding in het register, inclusief het aanleveren van de daarvoor noodzakelijke gegevens. Naast het beheren, ordenen en beschikbaar stellen van gegevens van instellingen en opleidingen⁵³ heeft de registerindeling voor aanbieders van bekostigd onderwijs ook financiële gevolgen, door de koppeling van het bekostigingsniveau van de opleiding aan de registerindeling.⁵⁴ Dit betekent dat de registerindeling van een opleiding van een bekostigde instelling een rechtsgevolg heeft en daarmee een besluit is.

---

⁵¹ De onderdelen zijn: Economie, Gedrag en Maatschappij, Natuur, Techniek, Taal en Cultuur, Onderwijs, Gezondheidszorg, Landbouw & Natuurlijk Omgeving, Recht en Sectoroverstijgend.

⁵² De aanvraag macrodoelmatigheid bij de CDHO en de aanvraag voor een toets nieuwe opleiding bij de NVAO worden geacht tevens een aanvraag voor registratie als bedoeld in artikel 6.14 WHW te zijn.

⁵³ Artikel 6.13 WHW.

⁵⁴ Regeling financiën hoger onderwijs, Bijlage 13.

Momenteel geeft de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) een oordeel over de meest passende registerindeling, vast te stellen in het accreditatierapport.⁵⁵ Dit is bij de NVAO belegd in aanvulling op de andere inhoudelijke onderdelen die in het accreditatierapport moest worden opgenomen. In de praktijk wendt de NVAO zich tot de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) met de vraag of de door het instellingsbestuur voorgestelde indeling aansluit bij verwante opleidingen. De NVAO-panels hebben een inhoudsgerichte blik op specifieke opleidingen. Het panel bestaat onder andere uit een werkgever, onderwijskundige en student. De samenstelling van de panels is wisselend en afgestemd op de specifieke opleiding en verwante opleidingen. De NVAO overziet daarmee, in tegenstelling tot de CDHO, beperkter hoe deze inhoud zich positioneert ten opzichte van ander opleidingsaanbod.

Bij de totstandkoming van de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod 2023 is gebleken dat het oordeel over de registerindeling en, indien van toepassing, de indeling in een subonderdeel van een opleiding dan ook inhoudelijk beter aansluit bij de taken van de CDHO, voor zover het de bekostigde opleidingen betreft (de CDHO heeft geen taak voor het niet-bekostigd onderwijs). De CDHO heeft tot wettelijke taak het adviseren van de Minister van OCW over de doelmatigheid van het bekostigde hoger onderwijsaanbod.⁵⁶ De relatie tussen doelmatigheid en bekostiging van opleidingen is cruciaal voor een efficiënte inzet van middelen. De CDHO doet voor het advies onderzoek naar de doelmatigheid van bekostigde opleidingen en onderzoekt daarbij ook vergelijkbare (bekostigde) opleidingen. Dit sluit nauw aan bij de vraag welke registerindeling het meest passend is voor een opleiding en het daaruit voortvloeiende bekostigingsniveau. De CDHO is in staat een vergelijking te maken van de registerindeling en het bekostigingsniveau van vergelijkbare opleidingen. Op basis hiervan is de werkwijze dat de CDHO met ingang van 1 juli 2023 de minister adviseert over de registerindeling en, indien van toepassing, de indeling in een subonderdeel van een opleiding bij een nieuwe als bestaande opleiding (wijziging van de registerindeling).

De herziene Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs⁵⁷ beoogt een doelmatige taakverdeling tussen instellingen te realiseren. Om dat te bereiken is het vormen van een oordeel over de meest passende registerindeling van een bekostigde opleiding in een registeronderdeel en, indien van toepassing, de indeling in een subonderdeel in de praktijk niet langer bij de NVAO, maar bij de CDHO belegd. De besluitvorming en verantwoordelijkheid over de registerindeling blijft bij de Minister van OCW. De advisering over het registeronderdeel en, indien van toepassing, de indeling in een subonderdeel van bekostigde opleidingen aan de minister past logischerwijze het best bij de hoofdtaak van de CDHO, zijnde de toetsing van de macrodoelmatigheid. De keuze voor een bepaald registeronderdeel hangt in eerste instantie namelijk samen met de inhoud van de opleiding en ten tweede met de indeling van bestaande verwante opleidingen. De indeling van een opleiding van rechtspersoon voor hoger onderwijs in een RIO-onderdeel en, indien van toepassing, de indeling in een subonderdeel heeft geen bekostigingsgevolgen. Bij deze opleidingen is de registerindeling immers niet bepalend voor financiering op grond van de Regeling financiën hoger onderwijs. De rechtspersoon voor hoger onderwijs heeft belang bij een juiste inhoudelijke indeling, omdat dit sterk bijdraagt aan juiste positionering en transparantie voor onder andere aspirant-studenten. Bij de aanvraag tot registratie zal de minister - tenzij deze indeling evident niet kan kloppen - het oordeel van het instellingsbestuur over de registerindeling daarom zonder advies kunnen volgen.

---

⁵⁵ Artikel 5.10, eerste lid, onder e WHW.

⁵⁶ Voor niet-bekostigde opleidingen is geen advies nodig (van de CDHO en/of NVAO). Bij deze opleidingen is de RIO-indeling immers niet bepalend voor financiering op grond van de Regeling financiën hoger onderwijs. De minister zal - tenzij deze indeling evident niet kan kloppen - het oordeel van het instellingsbestuur over de RIO-indeling daarom zonder advies kunnen volgen.

⁵⁷ Stcr. 2023, 12161.

De huidige werkwijze⁵⁸ ten aanzien van de advisering en besluitvorming over de RIO-indeling voor bekostigd onderwijs wordt met dit wijzigingsvoorstel wettelijk verankerd en aangescherpt om zo de praktijk en wet op elkaar aan te laten sluiten. Met dit voorstel wordt in de wet een taak voor de CDHO vastgesteld voor de advisering van de Minister van OCW over de meest passende indeling van een opleiding van in een registeronderdeel en, indien van toepassing, de indeling in een subonderdeel over nieuwe en bestaande opleidingen (wijziging registerindeling). Hiermee samenhangend wordt de mogelijkheid tot vaststelling van een toetsingskader, met het oog op transparantie en voorspelbaarheid voor instellingen, vastgesteld. Tevens wordt duidelijkheid geschept over de werkwijze als het gaat om de indeling van een niet bekostigde opleiding in een registeronderdeel en, indien van toepassing, de indeling in een subonderdeel.

2.9 Verschillende graadtoevoegingen

Het instellingsbestuur verleent de graden Associate degree, Bachelor en Master aan degenen die met succes een associate degree-, bachelor-, respectievelijk masteropleiding heeft afgerond. Daarnaast vult het instellingsbestuur de verleende graad aan met een bij wet of ministeriële regeling vastgestelde toevoeging, afhankelijk van het vakgebied waarin het afsluitend examen is afgelegd. Voor opleidingen in het wo gaat het om de toevoegingen 'of Science', 'of Arts' en 'of Laws'. De huidige wet spreekt in verschillende bepalingen over één graadtoevoeging per opleiding en veronderstelt daarmee dat het afleggen van het afsluitend examen van een opleiding één specifiek vakgebied omvat.⁵⁹ Er bestaan echter opleidingen waarbinnen het afsluitend examen dat studenten afleggen verschillende vakgebieden kan behelzen, afhankelijk van de gevolgde onderwijseenheden en daarbij behorende (met goed gevolg) afgelegde tentamens.

Het uitgangspunt van de WHW is dat een opleiding een samenhangend geheel aan onderwijseenheden dient te zijn, gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden. Dit betekent echter niet zonder meer dat het afsluitend examen van een opleiding in slechts één vakgebied afgelegd kan worden en dat daarmee aan één opleiding slechts één graadtoevoeging kan zijn verbonden. Sinds de invoering van de bachelor-masterstructuur is steeds ruimte gecreëerd voor vernieuwing binnen bestaande opleidingen, waardoor een grote variëteit aan afstudeerrichtingen is ontstaan. Dit betekent dat er een beperkt aantal opleidingen is dat naar hun aard brede eindtermen kent. Als voorbeeld geldt de 'liberal arts and sciences'-opleidingen. In deze gevallen zou één graadtoevoeging per opleiding tot gevolg hebben, dat de graadtoevoeging niet voor iedere student daadwerkelijk betrekking heeft op het vakgebied waarin het afsluitend examen is afgelegd. Daar is de behoefte om na een opleiding verschillende graadtoevoegingen te kunnen verlenen, afhankelijk van het vakgebied waarin de student het afsluitend examen heeft afgelegd. De student zelf krijgt uiteraard een diploma met maar één graadtoevoeging, passend bij het afsluitend examen.

Benadrukt wordt dat bij deze brede opleidingen het uitgangspunt blijft dat een opleiding bestaat uit een samenhangend geheel aan onderwijseenheden. Instellingen bepalen zelf het abstractie- of aggregatieniveau van hun opleidingen. Er kan worden gekozen voor opleidingen die op een hoger abstractieniveau omschreven zijn en verschillende differentiaties (afstudeerrichtingen) omvatten, maar ook een verplicht gemeenschappelijk programma. Zo hebben de 'liberal arts and sciences'-opleidingen bijvoorbeeld samenhang - ondanks het feit dat studenten een eigen specialisatie kiezen

---

⁵⁸ Deze werkwijze is afgestemd met de instellingen voor hoger onderwijs en rechtspersonen voor hoger onderwijs, de NVAO en de CDHO per [Brief van 12 juni 2023 betreft wijzigingen in herziene Regeling macrodoelmatigheid opleidingsaanbod hoger onderwijs](#).

⁵⁹ Dit volgt bijvoorbeeld uit artikel 5.6, derde lid, onderdeel c; artikel 5.7, vierde lid, onderdeel b en artikel 5.10, eerste lid, onderdeel f, WHW. In deze artikelen staat steeds 'de toevoeging aan de graad' in enkelvoud. Deze formulering veronderstelt dat aan één opleiding één graad(toevoeging) is verbonden.

- omdat deze opleidingen van studenten vragen om verschillende benaderingen uit meerdere disciplines te combineren om breder naar moderne vraagstukken te kijken. Er wordt onder meer ingezet op het verrichten van interdisciplinair onderzoek en het ontwikkelen van brede vaardigheden.

Van belang is dat instellingen de (aspirant-)studenten informatie verstrekken over de aan de opleiding verbonden graad en toevoeging. Deze informatieplicht hebben de instellingen reeds op grond van artikel 7.15, eerste lid, onder f, WHW. Bij deze specifieke opleidingen geldt hierbij dat de (aspirant-) studenten zodanig worden geïnformeerd, dat er geen verwarring ontstaat over de mogelijkheden en consequenties van de af te leggen afsluitende examens en de daaraan verbonden graadtoevoegingen en titulatuur.

De voorgestelde wijziging heeft als doel om de graadtoevoeging optimaal te laten aansluiten bij het vakgebied waarin een student het afsluitend examen heeft afgelegd, door mogelijk te maken dat voor één opleiding verschillende graadtoevoegingen worden gehanteerd. Daarbij blijft het uitgangspunt dat één verleende graad slechts met één toevoeging wordt aangevuld, afhankelijk van het vakgebied waarin de student het afsluitend examen heeft afgelegd. Met dit voorstel wordt ingespeeld op de ontwikkeling, zowel nationaal als internationaal, om ruimte en flexibiliteit te bieden voor opleidingen met brede eindtermen die meerdere vakgebieden behelzen. Bovendien wordt zo voorzien in een behoefte in de praktijk. De toevoeging bij een graad sluit beter aan bij het gevolgde onderwijsprogramma van de student, in geval dat het afsluitend examen van de opleiding meerdere vakgebieden kan behelzen. Dit is relevant, omdat het vakgebied dan eerder duidelijk is voor (potentiële) werkgevers en eventueel voor de vervolgopleiding op masterniveau. Daarnaast is het relevant, omdat de afgestudeerde die op grond van artikel 7.10a WHW een graad heeft behaald vervolgens op grond van artikel 7.19a WHW is gerechtigd die graad met toevoeging tot uitdrukking te brengen in zijn eigen naamsvermelding (bijvoorbeeld Master of Science, afgekort MSc).

Gelet op de verscheidenheid aan graadtoevoegingen die mogelijk zijn in het hbo en die vastgelegd zijn in de regeling titulatuur, beoordeelt de NVAO momenteel in het kader van de accreditatieprocedure met betrekking tot opleidingen in het hbo of de toevoeging aan de graad internationaal herkenbaar is. Deze taak blijft vergelijkbaar, met dien verstande dat in voorkomende gevallen nu meerdere voorgestelde graadtoevoegingen beoordeeld kunnen worden.

2.10 Verbetering vaststellingsprocedure en kenbaarheid nadere vooropleidingseisen

In het hoger onderwijs mogen bekostigde instellingen nadere vooropleidingseisen hanteren voor associate degree- en bacheloropleidingen. Nadere vooropleidingseisen hebben betrekking op het profiel en de vakken, waarin een aspirant-student eindexamen moet hebben afgelegd om toegelaten te kunnen worden tot een opleiding. Deze eisen worden door de onderwijsinstelling (of onderwijsinstellingen gezamenlijk) voor opleidingen bepaald. Dit betreft een facultatieve bevoegdheid van de onderwijsinstellingen.⁶⁰ Instellingen geven deze eisen gezamenlijk via DUO door aan de Minister van OCW, zodat deze de eisen kan verwerken in de bijlagen van de Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs (hierna: Ratho). De praktijk leert dat het actualiseren van de bijlagen van de Ratho erg foutgevoelig is en leidt tot meerdere correcties en rectificaties van de Ratho gedurende een studiejaar. Dit brengt rechtsonzekerheid met zich mee en is onwenselijk voor het studiekeuzeprocess van aspirant-studenten. Daarnaast zorgt het ontbreken van procedurele voorschriften voor onnodige administratieve lasten bij onderwijsinstellingen, het ministerie van OCW en DUO. De huidige wet bepaalt enkel dat de nadere vooropleidingseisen in een ministeriële regeling worden vastgelegd. De wet biedt niet de mogelijkheid om bij deze ministeriële regeling afdwingbare voorschriften van procedurele aard vast te leggen, waarmee het

---

⁶⁰ Kamerstukken II, 1989/90, 21 073, nr. 5, p. 44.

bovenbeschreven proces kan worden gespecificeerd.⁶¹ Met dit wijzigingsvoorstel wordt deze mogelijkheid gecreëerd.

Met de voorgestelde wijziging kan in de Ratho een afdwingbaar gestandaardiseerd proces voor het vaststellen of wijzigen van nadere vooropleidingseisen worden beschreven. Deze voorgestelde wijziging leidt tot een gestandaardiseerd wijzigingsproces van de nadere vooropleidingseisen, dat voor alle betrokkenen in de keten minder arbeidsintensief, transparanter, efficiënter en minder foutgevoelig is.

Daarnaast ziet dit voorstel op het opnemen van een meldplicht voor instellingen, in het geval zij niet overgaan tot het toepassen van nadere vooropleidingseisen. Op grond van de huidige wet is het mogelijk dat een instellingsbestuur besluit de nadere vooropleidingseisen voor een bepaalde opleiding niet toe te passen, in afwijking van andere instellingen die dezelfde opleiding verzorgen en wel (dezelfde) nadere vooropleidingseisen hanteren. Tot op heden zijn instellingen niet wettelijk verplicht de Minister van OCW hierover te informeren. Dit leidt tot veel onduidelijkheid, bij zowel aspirant-studenten als bij het Landelijk Centrum Studiekeuze (hierna: LCSK), dat zorgdraagt voor studiekeuzevoorlichting. De minister zal vervolgens op basis van de melding het LCSK informeren. Aspirant-studenten zullen hierdoor de meest actuele nadere vooropleidingseisen tot hun beschikking hebben, door bijvoorbeeld de website van LCSK te raadplegen. Onderwijsinstellingen weten welk proces ze binnen welke termijnen moeten doorlopen en wat ze daarvoor dienen aan te leveren. Het ministerie van OCW en DUO kunnen het wijzigingsproces beter faciliteren en uitvoeren en partijen zoals LCSK tijdig en op vaste momenten informeren over wijzigingen van de nadere vooropleidingseisen. De voorgestelde wijziging leidt tot een gestandaardiseerd proces waarin instellingen tijdig, vóór een bepaalde deadline, tot een overeenkomst moeten komen over eventuele wijzigingen in de nadere vooropleidingseisen.

3. Verhouding tot hoger recht

In deze paragraaf wordt beschreven hoe de verschillende maatregelen in dit wetsvoorstel passen binnen de kaders van het hogere recht. Alleen de maatregelen met betrekking tot de selectie van aspirant-studenten raken aan hoger recht. Dit wordt hieronder toegelicht. De overige maatregelen vallen buiten de reikwijdte.

Nederland is partij bij een aantal mensenrechteninstrumenten – waaronder het VN-Vrouwenverdrag en het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie – en kent haar eigen gelijkebehandelingswetgeving, zoals de Algemene wet gelijke behandeling (AWGB). Deze wetten en verdragen kennen een algemeen verbod op discriminatie bij de selectie van (aspirant-) studenten in het (hoger) onderwijs. Daarnaast vragen zij om het zoveel mogelijk wegnemen van obstakels, zodat de toegang tot het (hoger) onderwijs niet onterecht belemmerd wordt, en om transparante procedures.

Een selectieprocedure waar aandacht is voor mogelijk onbedoelde benadeling van aspirant-studenten, inclusief goed onderbouwde -criteria en -instrumenten, kan bijdragen aan het tegengaan van onbedoelde bias in selectieprocedures. Transparantie zorgt voor meer inzicht bij instellingen en kan bevorderen dat onbedoelde bias in selectieprocedures wordt tegengegaan. Zo kan de invloed van niet-relevante achtergrondkenmerken van aspirant-studenten, zoals geslacht en sociaal-economische status, worden beperkt.

De verplichte onderbouwing van selectieprocedures kan aldus worden beschouwd als een maatregel die uitvoering geeft aan de verplichtingen die Nederland heeft op grond van hoger recht.

---

⁶¹ Dit is wel het geval bij de vaststelling van aanvullende eisen (artikel 7.26, tweede lid, WHW).

4. Gevolgen (m.u.v. financiële gevolgen)

4.1. Gevolgen voor studenten en doenvermogen

4.1.1 Harmoniseren datum van afstuderen

Het harmoniseren van de datum van afstuderen naar het moment waarop de examencommissie vaststelt dat een student heeft voldaan aan de eisen voor het getuigschrift zorgt voor meer rechtszekerheid, gelijkheid en duidelijkheid. Ook worden de uitschrijfprocessen transparanter en consistenter, waardoor studenten niet geconfronteerd worden met onnodige complexiteit of onverwachte consequenties met betrekking tot hun rechten en plichten. Zo kan na de wetswijzing de Rijksoverheid eenduidig en helder communiceren richting studenten over het proces van uitschrijving en de datum van afstuderen, wat een positief effect zal hebben op het doenvermogen.

4.1.2. Verplichte onderbouwing van selectieprocedures van bachelor- en masteropleidingen

De uitwerking van de verplichte onderbouwing van selectieprocedures op het doenvermogen van aspirant-studenten is naar verwachting positief, omdat deze onderbouwing bijdraagt aan de transparantie van de selectieprocedure. Aspirant-studenten moeten zelf goed kunnen inschatten of een opleiding aansluit bij hun vooropleiding en of zij aan de selectie-eisen voldoen. Dit draagt bij aan de match tussen student en opleiding. Daarnaast wordt het voor aspirant-studenten duidelijker hoe en waarom een bepaalde opleiding selecteert en wat in een selectieprocedure gevraagd wordt.

4.1.2.1 Belangen van Caribische aspirant-studenten in selectieprocedure

Met het wijzigingsvoorstel wordt de verplichting om rekening te houden in het kader van de selectieprocedure met de belangen van Caribische aspirant-studenten verduidelijkt. Deze verduidelijking zal er voor zorgen dat instellingen eenvoudiger kunnen worden gehouden aan hun verplichting om bij de vormgeving van hun selectieprocedures rekening te houden met de belangen van aspirant-studenten uit het Caribisch deel van het Koninkrijk. Als gevolg daarvan zullen de kansen om toegelaten te worden tot numerus fixusopleidingen voor deze groep stijgen, omdat zij op een gelijkwaardige wijze kunnen deelnemen aan de selectie als aspirant-studenten in Europees Nederland. Hiermee worden de toegankelijkheid van het bacheloronderwijs in Europees Nederland, en de kansengelijkheid voor deze groep vergroot. Specifiek bij zorgopleidingen met een numerus fixus heeft dit nog een groot, belangrijk neveneffect. Binnen de integrale aanpak om het tekort aan zorgprofessionals in het Caribisch gebied aan te pakken, kan ook het expliciteren van de plicht rekening te houden met de belangen van Caribische aspirant-studenten een bijdrage leveren. Een grotere instroom van studenten, in combinatie met inzet op goede begeleiding, voorkomen van uitval en vergroten van binding met de eilanden van herkomst, kan bijdragen aan de uitstroom van gediplomeerde zorgprofessionals naar de arbeidsmarkt in het Caribisch deel van het Koninkrijk.

4.1.3. Melddatum fixus

De wijziging ondersteunt het doenvermogen van onderwijsinstellingen, doordat zij worden gestimuleerd om de melding tijdig en zorgvuldig af te doen, zonder dat hier verwarring over ontstaat.

4.1.4. Graadverlening in geval van accreditatie door een ander orgaan dan de NVAO

De wijziging raakt in eerste instantie rechtspersonen die over willen gaan tot graadverlening. De verwachting is dat het doenvermogen van (aspirant-)studenten wordt vergroot, doordat de kenbaarheid van de grondslag voor graadverlening als gevolg van dit wetsvoorstel verbetert. Het zal voor aspirant-studenten duidelijker

worden op grond waarvan zij een graad zullen krijgen na het succesvol afronden van een opleiding in Nederland.

4.1.5. Verschillende graadtoevoegingen

Het is voor studenten van belang dat zij juist en tijdig worden geïnformeerd over de graadtoevoeging die verbonden is aan het door hen afgelegde afsluitend examen. Instellingen zijn reeds verplicht deze informatie te verstrekken aan studenten. Er is geen wijziging voor het doenvermogen van studenten.

4.1.6. Verbetering vaststellingsprocedure en kenbaarheid nadere vooropleidingseisen

De wijziging heeft een positief effect op het doenvermogen van aspirant-studenten, omdat de nadere vooropleidingseisen die opleidingen toepassen hierdoor tijdig en correct worden gecommuniceerd aan de minister van OCW en eenduidig zullen zijn met de voorlichtingsinformatie die verstrekt wordt via LCSK en de opleidingen zelf.

4.2 Regeldruk

Van de voorstellen die in dit wetsvoorstel zijn opgenomen is nagegaan of zij gevolgen hebben voor de regeldruk. Hierbij is door OCW gebruik gemaakt van de standaard berekeningswijze. De totale regeldruk na implementatie van dit wetsvoorstel bedraagt €583.297,50 incidenteel en €112.870 structureel vanaf het moment dat het wetsvoorstel in werking treedt. Om de noodzakelijke lasten zoveel mogelijk te beperken zij bij de vormgeving alternatieven overwogen en is voor het minst belastende alternatief gekozen. Tevens zijn de uitvoerings- en toezichtslasten minimaal gegeven het doel van het beleid.

De regeldruk ziet op de navolgende voorgestelde wijzigingen:

Harmonisatie datum van afstuderen

Sommige instellingen zullen hun werkwijze moeten aanpassen en in sommige gevallen ook hun administratieve systemen. Naar verwachting gaat dit om ongeveer 30 instellingen. Deze aanpassingen worden per instelling geschat op 200 uren. Daarnaast zullen sommige opleidingen het aantal beslismomenten van examencommissies moeten laten toenemen als gevolg van het wetsvoorstel. Dit kost beperkt extra tijd voor leden van examencommissies, zo is de inschatting. Uitgaande van de systeemaanpassingen bij naar schatting 30 onderwijsinstellingen en 1250 extra uren per jaar voor leden van examencommissies, wordt de totale regeldruk geschat op €300.000 eenmalig en €62.500 structureel.

Verplichte onderbouwing van selectieprocedures van bachelor- en masteropleidingen

Instellingen zullen kennis moeten nemen van de verplichting die zij hebben om hun selectieprocedure te onderbouwen en beschikbaar te stellen aan de medezeggenschap. Opleidingen die selecteren zullen de huidige onderbouwing van hun selectieprocedure moeten bezien en beoordelen of de huidige onderbouwing volstaat of moet worden aangepast op basis van de van genoemde criteria in dit wetsvoorstel. Bij aanpassing dienen opleidingen zich te verdiepen in de meest recente wetenschappelijke inzichten over selectieprocedures, bijvoorbeeld het Handboek selectie. Daarbij zullen ze hierover intern moeten overleggen en afstemmen. Instellingen zullen daarnaast de informatie op de website over de selectieprocedure moeten beoordelen en aanpassen. De verwachting is deze activiteiten eenmalig zullen zijn en niet jaarlijks terugkerend, omdat instellingen over het algemeen niet ieder jaar hun selectieprocedure fundamenteel herzien. Daarbij zijn er ook opleidingen die hun selectieprocedure nu ook al onderbouwen volgens de criteria die zijn opgenomen in deze wet. De incidentele administratieve lasten voor alle selecterende opleidingen komt neer op €279.150, de structurele administratieve lasten op €50.370.

Belangen van Caribische aspirant-studenten in selectieprocedure

Met het wijzigingsvoorstel wordt de verplichting rekening te houden in het kader van de selectieprocedure met de belangen van Caribische aspirant-studenten verduidelijkt. Deze verduidelijking zal van verschillende instellingen actie vereisen. De verduidelijking van de wet vindt haar oorsprong in het feit dat instellingen op dit moment nog niet allemaal voldoende uitvoering geven aan de reeds bestaande wettelijke plicht om rekening te houden met de belangen van Caribische aspirant-studenten. Deze maatregel verhoogt feitelijk dan ook niet de regeldruk, omdat geen nieuwe plichten in het leven worden geroepen; de bestaande plicht wordt enkel verduidelijkt en nader ingevuld. Toch zal in de praktijk dit wel zo ervaren kunnen worden. Bovendien beoogt de regering met deze wetswijziging ook dat instellingen meer doen om rekening te houden met de belangen van Caribische aspirant-studenten, waardoor de regeldruk in de praktijk zal stijgen.

Hoeveel de regeldruk precies zal stijgen is afhankelijk van de mate waarin een selectieprocedure nu reeds rekening houdt met de belangen van Caribische aspirant-studenten, waarbij de inrichting van de selectieprocedure ook relevant is. Een opleiding die gebruikmaakt van (ongewogen) loting hoeft daarbij minder te regelen voor deze groep, dan een opleiding die gebruikmaakt van een toelatingstoets of individuele assessments. Ook zijn de kosten afhankelijk van andere keuzes die instellingen maken. Een digitale toets op afstand vraagt minder qua regeldruk en kosten, dan een fysiek assessment op locatie in het Caribisch gebied. Zoals gezegd is het voor de uitvoering belangrijk dat Caribische aspirant-studenten op een even gelijkwaardige manier aan de selectie kunnen deelnemen als studenten uit Europees Nederland.

Graadverlening in geval van accreditatie door een ander orgaan dan de NVAO

Voor aanbieders van hoger onderwijs wordt verduidelijkt dat in elk geval kenbaar moet worden gemaakt op grond van welke buitenlandse wettelijke regeling of door welke EQAR-geregistreerde accreditatieorganisatie de graad wordt verleend. Bovendien wordt toegevoegd dat het kenbaar maken moet geschieden op een openbaar toegankelijke website. Ook moet het op het getuigschrift worden vermeld indien een graad wordt verleend op grond van een buitenlands wettelijke regeling of door een EQAR-geregistreerde accreditatieorganisatie, niet zijnde de NVAO. De onderwijsinstellingen waar de kenbaarheid niet al op een zodanige manier geregeld was, zullen dit moeten aanpassen omdat zij anders in overtreding van artikel 15.7 WHW handelen. De kosten daarvoor zijn eenmalig begroot op in totaal €3.000. De administratieve lasten blijven daarmee beperkt.

Verschillende graadtoevoegingen

De instellingen die bij hun bestaande en nieuwe hbo-opleidingen gebruik willen maken van de mogelijkheid tot verschillende graadtoevoegingen, nemen dit op bij de aanvraag van een toets nieuwe opleiding of een accreditatie bestaande opleiding. De kosten voor instellingen die van de mogelijkheid gebruik willen maken blijven daardoor beperkt tot de onderbouwing van de te hanteren graadtoevoeging en zijn begroot op €76,50 voor de eerste keer. Dit betreffen administratieve lasten die gepaard gaan met het vergaren van informatie over de nieuwe mogelijkheid, intern overleg over het gebruik, het indienen van de informatie bij de NVAO en registratie bij DUO. Bij opvolgende accreditaties moet bezien worden of meerdere graadtoevoegingen nog steeds aan de orde zijn. De kosten daarvoor worden verwaarloosbaar geacht. Uitgaande van de 15 opleidingen die het momenteel betreft, wordt de totale regeldruk geschat op incidenteel €1.147,50. Er zijn verwaarloosbare structurele kosten.

Voor de overige voorgestelde wijzigingen zijn geen relevante effecten voor de regeldruk voorzien.

Tabel regeldruk:

Voorstel	Wie/aantal	Tijdsbesteding (totaal in uren)	Bedrag (in €)	Incidentele kosten (in €)	Structurele kosten (in €)
Harmonisatie diplomadatum	Aanpassen systemen door instellingen (in totaal 30)	200	50	300.000	
	Extra bijeenkomsten examencommissies (in totaal 250)	1.250 (5x per jaar 1 uur)	50		62.500
Verplichte onderbouwing van selectieprocedures van bachelor- en masteropleidingen	Kennisnemen door instellingen (in totaal 54) van wijziging, onderbouwing selectiereglement, (eventuele) aanpassing website en overleg (in totaal 438 opleidingen)	14,5 (2 + 10 + 0,5 + 2)	50	279.150	
	Onderbouwing selectiereglement, (eventuele) aanpassing website en overleg (in totaal 438 opleidingen)	2,3 (0,8 + 0,5 + 1)	50		50.370
Graadverlening in geval van een ander orgaan dan de NVAO	WHW-instellingen en niet-WHW-instellingen moeten op een openbaar toegankelijke website kenbaar maken op basis waarvan graad wordt verleend (in totaal 60)	1	50	3.000	
Verskillende graadtoevoegingen	Kennisnemen van verplichting, gegevens verkrijgen, intern vergaderen, informatie verzenden naar bevoegde autoriteiten, opslaan van documenten (in totaal 15 opleidingen)	1,53 (0,25+0,5+0,25+0,03+0,5)	50	1.147,50	
Totaal				583.297,50	112.870

4.3. Gevolgen voor Caribisch Nederland

Verplichte onderbouwing van selectieprocedures van bachelor- en masteropleidingen
Bacheloropleidingen met een capaciteitsfixus dienen bij de vormgeving van hun selectieprocedures rekening te houden met de belangen van Caribische studenten. In dit wijzigingsvoorstel wordt deze reeds bestaande wettelijke plicht aangescherpt en geëxpliciteerd, doordat wordt bepaald met welke elementen in elk geval rekening moet worden gehouden. Het gaat dan om de fysieke afstand en het tijdsverschil. De verwachting is dat dit de kansen van aspirant-studenten uit Caribisch Nederland tijdens

de selectie in het hoger onderwijs bevordert. Daarnaast wordt met dit wetsvoorstel een onderbouwing van selectieprocedures verplicht van bachelor- en masteropleidingen waarvoor een capaciteitsfixus geldt. Deze onderbouwing dient ook in te gaan op hoe de instelling rekening houdt met de belangen van Caribische studenten. Dit is relevant voor Caribische aspirant-studenten die in Europees Nederland willen studeren. In het Caribisch deel van het Koninkrijk worden vooralsnog geen bekostigde opleidingen op bachelorniveau verzorgd. Deze regels gelden daarom niet voor het hoger onderwijs in het Caribisch deel van het Koninkrijk.

De overige maatregelen in dit wetsvoorstel hebben geen specifieke, afwijkende gevolgen voor Caribisch Nederland.

4.4. Effecten op gendergelijkheid

Verplichte onderbouwing van selectieprocedures van bachelor- en masteropleidingen
De verplichte onderbouwing van selectieprocedures kan een positief effect hebben op gendergelijkheid. Een onzorgvuldige onderbouwing verhoogt het risico op de inzet van onnodige of de verkeerde selectiemethoden, en daarmee op onbedoelde bias (vertekening) in selectieprocedures.⁶² Het gevolg hiervan is dat bij selectie op basis van kwalitatieve criteria, (onbedoeld) ook (niet-relevante) achtergrondkenmerken of eigenschappen van aspirant-studenten van invloed zijn. Eén van die achtergrondkenmerken is het geslacht of gender van de aspirant-student. Een zorgvuldig onderbouwde en transparante selectieprocedure leidt tot meer inzicht en kan ertoe leiden dat instellingen kiezen voor selectiecriteria waarbij het geslacht of gender van de aspirant-student niet onbedoeld van invloed is op de selectie.

Voor het overige worden er geen relevante effecten verwacht op de gendergelijkheid.

4.5. Gevolgen voor de rechtspraak

Mogelijkheid voor college van bestuur om geschil aanhangig te maken bij de geschillencommissie medezeggenschap hoger onderwijs in geval van weigering instelling docenten op werken met leeruitkomsten

Deze voorgestelde wijziging heeft tot gevolg dat (de leden van) het college van bestuur voor een geschil over het niet instemmen met het werken met leeruitkomsten, terecht kunnen bij de geschillencommissie medezeggenschap hoger onderwijs. In een dergelijk geval is het eerst aan de raad van toezicht om te onderzoeken of een minnelijke schikking mogelijk is. Pas wanneer dit niet mogelijk blijkt, wordt het geschil voorgelegd aan de geschillencommissie. Deze commissie is bevoegd een minnelijke schikking tot stand te brengen. Wanneer deze niet wordt bereikt, wordt het voorgelegde geschil beslecht door een bindende uitspraak. Van een uitspraak van de geschillencommissie staat beroep open bij de ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam. Gelet op deze te doorlopen stappen is het aantal geschillen dat uiteindelijk aan de geschillencommissie wordt voorgelegd naar verwachting zodanig beperkt, dat het geen (forse) toename van de werklast van de geschillencommissie tot gevolg heeft. Zodoende worden er ook niet of nauwelijks gevolgen voorzien voor de rechtspraak.

5. Financiële gevolgen

Uit dit wetsvoorstel vloeien geen financiële gevolgen voort voor het Rijk en decentrale overheden.

6. Uitvoering

Dienst Uitvoering Onderwijs

[Deze paragraaf wordt aangevuld na oplevering van de uitvoeringstoets door DUO.]

⁶² Bias betekent in deze context een systematische vertekening van resultaten en treedt bijvoorbeeld op wanneer er niet relevante kenmerken worden meegenomen in selectie. Het is zaak deze vertekening zoveel mogelijk te beperken.

7. Advies en consultatie

7.1 Advies

[Adviescollege toetsing regeldruk]

7.2 Consultatie

[Respondenten in de internetconsultatie]

8. Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld. Daarbij zal aansluiting worden gezocht bij de systematiek van vaste verandermomenten.

II. Artikelsgewijze toelichting

Artikel I, onderdelen A, E en G

Onder het begrip rechtspersoon voor hoger onderwijs, vallen, blijkens de definitie ervan, de rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid die initiële of postinitiële masteropleidingen verzorgt en de (bekostigde) instelling die postinitiële masteropleidingen verzorgt.

Met onderdeel A wordt de instelling die postinitiële masteropleidingen verzorgt, geschrapt uit de in artikel 1.1, onderdeel aa, WHW opgenomen definitie van rechtspersoon voor hoger onderwijs. Daarmee vallen bekostigde instellingen die postinitiële masteropleidingen verzorgen niet langer onder het begrip rechtspersoon voor hoger onderwijs. Tegelijkertijd wordt met onderdeel G geregeld dat een bekostigde instelling, om graden te kunnen verlenen met betrekking tot postinitiële masteropleidingen, in acht moet nemen hetgeen bij of krachtens de WHW is bepaald ten aanzien van rechtspersonen voor hoger onderwijs (nieuw artikel 1.9a). Dit is nader toegelicht in het algemeen deel van de toelichting. Daarbij wordt in de tekst van het nieuwe artikel 1.9a verduidelijkt dat indien in de betreffende bepalingen het begrip "opleiding" wordt gebruikt, daarvoor moet worden gelezen: postinitiële masteropleiding. Dezelfde verduidelijking wordt aangebracht in artikel 1.12a, dat betrekking heeft op graadverlening met betrekking tot postinitiële masteropleidingen van rechtspersonen voor hoger onderwijs.

Uit het feit dat een (bekostigde) instelling die postinitiële masteropleidingen verzorgt, onder de definitie van rechtspersoon voor hoger onderwijs valt, kan worden geconcludeerd dat een (bekostigde) instelling die initiële opleidingen verzorgt, hier dus niet onder valt. Nu het wetsvoorstel de instelling die postinitiële opleidingen verzorgt uit deze definitie haalt, kan hier verwarring over ontstaan, omdat ook bekostigde instellingen rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid zijn. Om die reden wordt in de definitie van rechtspersoon voor hoger onderwijs verduidelijkt dat bekostigde instellingen niet onder de definitie van rechtspersoon voor hoger onderwijs vallen. Overigens volgt dit ook reeds uit andere bepalingen van de WHW. Zo worden bijvoorbeeld in de definitie van instelling voor hoger onderwijs (artikel 1, onderdeel g, WHW) de bekostigde instelling en de rechtspersoon voor hoger onderwijs naast elkaar genoemd.

De in de WHW opgenomen bepalingen die zien op rechtsbescherming en medezeggenschap gelden niet voor bekostigde instellingen, in zoverre zij (onbekostigde) postinitiële masteropleidingen verzorgen. Dit wordt met het voorgestelde artikel 1.9a, derde lid, geëxpliciteerd.

Artikel I, onderdelen B, C, D en F

Hoofdstuk 1, titel 2, van de WHW betreft de instellingen. Het bevat onder meer een paragraaf 1 (dat ziet op bekostigde instellingen), een paragraaf 2 (dat ziet op rechtspersonen die geaccrediteerd initieel onderwijs verzorgen) en een paragraaf 2a (dat betrekking heeft op graadverlening met betrekking tot postinitiële masteropleidingen van zowel bekostigde instellingen als rechtspersonen voor hoger onderwijs).

Dit wetsvoorstel beoogt een herordening van de regels met betrekking tot graadverlening. De regels over graadverlening door bekostigde instellingen, ook de regels die zien op postinitiële masteropleidingen, worden opgenomen in een en dezelfde paragraaf (paragraaf 1). Hiertoe wordt artikel 1.12b WHW, dat ziet op graadverlening met betrekking tot postinitiële masteropleidingen door bekostigde instellingen, vernummerd tot artikel 1.9a WHW (onderdeel E), waarmee het in paragraaf 1 komt te vallen. Daarnaast worden de regels over graadverlening door (onbekostigde) rechtspersonen voor hoger onderwijs, ook de regels die zien op postinitiële masteropleidingen opgenomen in een en dezelfde paragraaf (paragraaf 2). Daartoe wordt het opschrift van paragraaf 2a geschrapt (onderdeel D). Hiermee komt artikel 1.12a WHW, dat ziet op graadverlening met betrekking tot postinitiële masteropleidingen door rechtspersonen voor hoger onderwijs, te vallen in paragraaf 2. In lijn hiermee wordt het opschrift van paragraaf 2 alsmede het opschrift van artikel 1.12 aangepast (onderdelen B en C).

Artikel I, onderdelen H, N, P, R en KK, eerste lid

Zoals toegelicht in het algemeen deel van deze toelichting, beoogt dit wetsvoorstel te expliciteren dat de bepalingen inzake accreditatie, graadverlening (waaronder de voorwaarden voor graadverlening) en registratie ook gelden voor postinitiële masteropleidingen. De toepasselijkheid van de in deze bepalingen opgenomen verplichtingen voor instellingen op de postinitiële masteropleidingen die zij verzorgen, volgt uit artikel 12a WHW in samenhang met artikel 1.12, tweede lid, WHW en uit het voorgestelde artikel 1.9a WHW. Daarin is geregeld dat de rechtspersoon voor hoger onderwijs respectievelijk de bekostigde instelling om graden te kunnen verlenen, de in de WHW voor rechtspersonen van hoger onderwijs opgenomen bepalingen inzake de kwaliteitszorg, de registratie, het onderwijs, de examens en de vooropleidingseisen in acht moet nemen. Daarnaast blijkt uit 7.10a WHW dat de bevoegdheid van instellingen om graden te verlenen tevens betrekking heeft op postinitiële masteropleidingen. Hoewel uit de systematiek van de WHW volgt dat de bepalingen inzake accreditatie door de NVAO, de registratie van opleidingen door de minister van OCW in de RIO en de intrekking van de bevoegdheid tot graadverlening ook gelden voor postinitiële masteropleidingen, is dit in de betreffende bepalingen zelf niet expliciet bepaald.⁶³ Deze explicitering vindt plaats met onderdelen H, N, P en R. Met onderdelen H en N wordt in de reikwijdtebepalingen van hoofdstukken 5 en 6 tot uitdrukking gebracht dat de bepalingen inzake respectievelijk accreditatie en registratie ook gelden voor postinitiële masteropleidingen. Met onderdelen P en R wordt tot uitdrukking gebracht dat de intrekking van de bevoegdheid tot graadverlening ook betrekking heeft op postinitiële masteropleidingen van bekostigde instellingen respectievelijk rechtspersonen voor hoger onderwijs.

Daarnaast wordt met onderdeel KK artikel 15.7, eerste lid, WHW gewijzigd. In dit lid is het verbod neergelegd om graden te verlenen of in het vooruitzicht te stellen. Op dit verbod geldt een aantal uitzonderingen. Een van deze uitzonderingen betreft graadverlening met betrekking tot door de NVAO geaccrediteerde opleidingen. Deze uitzondering wordt uitgebreid met door de NVAO geaccrediteerde postinitiële masteropleidingen.

---

⁶³ De enige uitzondering hierop is artikel 6.13, vijfde lid, WHW, waarin is geregeld welke gegevens met betrekking tot postinitiële masteropleidingen in de RIO moeten worden opgenomen.

Artikel I, onderdelen I, J, L, M en U

Met deze onderdelen wordt, in de artikelen in de WHW waar geschreven wordt over de toevoeging van een graad in enkelvoud, geëxpliciteerd dat het ook verschillende toevoegingen in meervoud kan betreffen. De formulering 'indien van toepassing' is gebruikt om aan te geven dat er in beginsel veelal sprake zal zijn van slechts één toevoeging, maar dat het in voorkomende gevallen ook verschillende toevoegingen kan betreffen. Elke graad die wordt verleend kent nog steeds één toevoeging, maar binnen een opleidingen kan sprake zijn van verschillende graadtoevoegingen, omdat het afsluitend examen, als bedoeld in artikel 7.10a, in verschillende vakgebieden kan worden afgelegd.

Artikel I, onderdeel K

Op grond van artikel 5.10, eerste lid, onderdeel e, WHW moet het accreditatieorgaan – de NVAO – in het accreditatierapport het onderdeel van de Registratie instellingen en opleidingen, bedoeld in artikel 6.13, WHW, dat naar zijn oordeel voor de opleiding passend is, vastleggen. Deze verplichting wordt met onderdeel K geschrapt. Voorgesteld wordt dat voor bekostigde opleidingen de minister hierover een besluit neemt, na te zijn geadviseerd door de CDHO. Vervolgens wordt de registratieprocedure van artikel 6.14 van de WHW gevolgd. Bij niet-bekostigde opleidingen gaat hier niet een besluit van de minister aan vooraf.

Artikel I, onderdeel O

Met onderdeel O wordt een nieuw artikel 6.2a in de WHW opgenomen dat betrekking heeft op de indeling van opleidingen. Het betreft de besluitvorming omtrent de indeling in RIO, bedoeld in artikel 6.13, vierde lid, onderdeel d. Alle opleidingen worden ingedeeld in een van de tien onderdelen (waarvan er vier één of meerdere subonderdelen bevatten). Voor bekostigde opleidingen is op grond van artikel 4.10, derde lid, en 4.20, tweede lid, van het Uitvoeringsbesluit WHW in bijlage 13 bij artikel 2, derde lid, van de Regeling financiën hoger onderwijs, het bekostigingsniveau gekoppeld aan het bijbehorende CROHO-onderdeel (nu RIO-onderdeel). Ieder RIO-onderdeel heeft een standaard bekostigingsniveau, waarbij er ook uitzonderingen mogelijk zijn. Voor bekostigde opleidingen bepaalt de indeling in de RIO in beginsel het bekostigingsniveau. Een eventuele uitzondering op het standaard bekostigingsniveau wordt ook bepaald bij de beslissing omtrent het RIO-onderdeel. Omdat het besluit omtrent de RIO-indeling een rechtsgevolg met zich meebrengt, kan dit worden gekwalificeerd als een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dit wordt met het nieuwe artikel 6.2a geëxpliciteerd. Bovendien wordt verduidelijkt dat de Minister van OCW dit besluit omtrent de RIO-indeling neemt. Opleidingen van (niet-bekostigde) rechtspersonen voor hoger onderwijs worden ook ingedeeld in RIO. Omdat deze indeling geen rechtsgevolg meebrengt, gaat aan deze indeling niet een besluit van de Minister van OCW vooraf. Dit artikel is vanwege de plaatsing in Titel 1 (Opleidingen bekostigde instellingen voor hoger onderwijs) van hoofdstuk 6 dan ook niet van toepassing op rechtspersonen van hoger onderwijs.

In het voorgestelde artikel 6.2a, eerste lid, wordt bepaald dat de Minister van OCW tegelijk met het verlenen van instemming voor het verzorgen van een opleiding – waarbij het kan gaan om een nieuwe opleiding, het samenvoegen van bestaande opleidingen of het gezamenlijk verzorgen van een opleiding of afstudeerrichting – op grond van artikel 6.2, eerste lid, ook een besluit neemt over de RIO-indeling.

In het voorgestelde artikel 6.2a, tweede lid, wordt de situatie beschreven waarin het instellingsbestuur van een reeds bestaande opleiding een verzoek doet tot wijziging van de RIO-indeling. De Minister van OCW neemt op dit verzoek, dat kan worden

gekwaliceerd als een aanvraag in de zin van artikel 1:3 van de Awb, een nieuw besluit. Dit nieuwe besluit kan tevens het handhaven van de huidige RIO-indeling behelzen.

Artikel I, onderdeel Q

Artikel 6.7 van de WHW heeft betrekking op de hoogte van het collegegeld voor het zogenoemde kleinschalige en intensieve onderwijs. De Minister van OCW kan op grond van dit artikel op aanvraag van het instellingsbestuur toestemming verlenen om aspirant-studenten bij de inschrijving voor een opleiding te selecteren volgens door het instellingsbestuur vast te stellen criteria en in samenhang daarmee voor de geselecteerde studenten een collegegeld vaststellen dat hoger is dan het wettelijk collegegeld. Op grond van artikel 6.7a is aan die toestemming onder andere de verplichting verbonden aspirant-studenten te selecteren en een regeling voor de selectiecriteria en -procedure vast te stellen (onderdeel b).

Met onderdeel O wordt artikel 6.7a, eerste lid, onderdeel b gewijzigd. Ten eerste wordt het woord 'regeling' vervangen door 'reglement', omdat in de WHW deze woorden door elkaar worden gebruikt. Hiermee wordt aangesloten bij de praktijk, waarin vaak wordt gesproken van een selectiereglement. Deze wijziging verandert de materiele verplichting niet. Daarnaast blijven instellingsbesturen verplicht om een reglement voor de selectiecriteria en -procedure op te stellen. Daarbij worden zij met deze wijziging verplicht om tevens de wijze waarop het voldoen aan de criteria wordt gemeten op te nemen in het reglement. Dit betreft wat in de praktijk vaak 'selectie-instrumenten' wordt genoemd, bijvoorbeeld een motivatiebrief, cijferlijst of het maken van een toets. Impliciet volgt hier al uit dat selectiecriteria worden gemeten door de inzet van selectie-instrumenten en deze instrumenten dus ook moesten worden gekozen en ingezet, maar nu moet dit ook worden opgenomen in het reglement. Daarnaast wordt een verplichting gecreëerd om de selectieprocedure, de selectiecriteria en de wijze waarop het voldoen aan de criteria wordt gemeten, van een gedegen onderbouwing te voorzien en om het reglement kenbaar te maken op de website de instelling. Dit bevordert de transparantie van selectieprocedures en versterkt het adviesrecht van de medezeggenschap (zie artikel 9.33a tweede lid, onderdeel b en artikel 10.20a, tweede lid, onderdeel d). Deze verplichting tot onderbouwing wordt in alle artikelen omtrent selectie en toelating van aspirant-studenten toegevoegd. Zie hierover paragraaf 2.2 van het algemene deel van de toelichting.

Artikel I, onderdeel S

Met onderdeel S wordt artikel 6.13, vierde lid van de WHW gewijzigd. Dit artikel omvat minimumvoorschriften omtrent de inhoud van de RIO. In het vierde lid is bepaald welke gegevens in de RIO moeten zijn opgenomen.

Ten eerste wordt de verwijzing in onderdeel j naar artikel 7.25, vierde lid, gewijzigd. Met de Wet kwaliteit in verscheidenheid is artikel 7.25, vierde lid, vernummerd tot vijfde lid. En met de Variawet hoger onderwijs van 7 april 2021⁶⁴ is het vijfde lid vervolgens vernummerd tot zesde lid. De verwijzing in artikel 6.13, vierde lid, onderdeel j is bij beide wetten per abuis niet aangepast. Deze omissie wordt hiermee hersteld.

Ten tweede wordt een onderdeel toegevoegd waardoor in de RIO moet worden opgenomen of gebruik wordt gemaakt van de bij ministeriële regeling vastgestelde nadere vooropleidingseisen, als bedoeld in artikel 7.25, eerste tot en met derde lid. Op grond van artikel 7.25 is het mogelijk dat een instellingsbestuur besluit de nadere vooropleidingseisen voor een bepaalde opleiding niet toe te passen.⁶⁵ Het feit dat dit

⁶⁴ Wet van 7 april 2021 tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, de Wet studiefinanciering 2000 en de Wet op het onderwijstoezicht in verband met een verbeterde regeling voor diverse onderwerpen op het terrein van het hoer onderwijs en de studiefinanciering (Variawet hoger onderwijs)

⁶⁵ Met de Wet van 7 april 2021 is het toepassen van de bij ministeriële regeling vastgestelde nadere vooropleidingseisen optioneel geworden.

nergens wordt gemeld of geregistreerd leidt tot onduidelijkheid. Met de verplichting het al dan niet toepassen van nadere vooropleidingseisen op te nemen in de RIO, wordt de onduidelijkheid weggenomen.

Artikel I, onderdelen T, DD, EE, FF, GG, HH, II en JJ

Met onderdelen T, DD, HH en JJ wordt de regeling inzake het instemmingsrecht voor docenten op het gebruik van leeruitkomsten overgeheveld van artikel 7.3, derde lid, laatste volzin, WHW naar respectievelijk de artikelen 9.38.b1, eerste lid, 10.25a, eerste lid, en 11.13, eerste lid, WHW. De voorgestelde artikelen 9.38.b1 en 10.25a hebben betrekking op respectievelijk de openbare universiteiten en de instellingen voor hoger onderwijs die zijn opgenomen in de bijlage bij de WHW. Met de voorgestelde wijziging van artikel 11.13, eerste lid, wordt artikel 9.38b1 van overeenkomstige toepassing verklaard op de open universiteit. Dit betekent dat de hier bedoelde regeling inzake het instemmingsrecht niet langer betrekking heeft op de niet-bekostigde rechtspersonen voor hoger onderwijs. Dit is nader toegelicht in het algemeen deel van deze toelichting.

Tevens wordt expliciet bepaald dat de afvaardiging van docenten instemmingsrecht heeft ten aanzien van het gebruik van eenheden van leeruitkomsten. Deze veronderstelling ligt al besloten in artikel 7.3, derde lid, laatste volzin, maar wordt met de voorgestelde overheveling van de regeling naar de artikelen 9.38.b1 en 10.25a geëxpliciteerd in het tweede lid van deze artikelen.

Met onderdelen EE en II wordt de afvaardiging van docenten aangemerkt als medezeggenschapsorgaan voor de toepassing van de bepalingen met betrekking tot geschillen inzake de medezeggenschap. Hiertoe wordt de afvaardiging van docenten toegevoegd aan de opsomming van de medezeggenschapsorganen in respectievelijk artikel 9.38c en 10.26 WHW. Dit is nodig om de rechtsbescherming te regelen inzake geschillen inzake de instemming met het gebruik van eenheden van leeruitkomsten binnen een opleiding. De afvaardiging van docenten kan in een dergelijk geschil als partij optreden. Op grond van het huidige artikel 11.16 WHW is artikel 9.38c WHW reeds van toepassing op de open universiteit, zodat ook voor de open universiteit is geregeld dat de afvaardiging van docenten voor de toepassing van de bepalingen met betrekking tot geschillen inzake de medezeggenschap, als medezeggenschapsorgaan wordt aangemerkt. In lijn met het voorgaande wordt met onderdeel HH de bevoegdheid van de geschillencommissie medezeggenschap uitgebreid met geschillen inzake de instemming met het gebruik van eenheden van leeruitkomsten.

In artikel 9.39, derde lid, is geregeld dat de gezamenlijke instellingen en de vertegenwoordigers van de medezeggenschapsorganen elk een lid en plaatsvervangend lid voordragen voor de geschillencommissie medezeggenschap. Met onderdeel FF wordt voorgesteld om voor de toepassing van dit artikellid de afvaardiging van docenten uit te zonderen van de medezeggenschapsorganen. De reden hiervoor is dat docenten al via de opleidingscommissie bij deze voordracht betrokken zijn.

Artikel I, onderdeel V

Zoals hierna wordt toegelicht in de artikelsgewijze toelichting op artikel I, onderdeel KK, moet kenbaar worden gemaakt, indien aan de orde, op grond van welke buitenlandse wettelijke regeling een graad wordt verleend of door welke accreditatieorganisatie die is geregistreerd in het Europese register van kwaliteitszorgorganisaties de opleiding is geaccrediteerd. Omdat het kenbaar maken bij de graadverlening geschiedt door vermelding op het getuigschrift, wordt dit voor de volledigheid ook opgenomen in het tweede lid van artikel 7.11 dat regelt wat in ieder geval op het getuigschrift wordt vermeld. Hiertoe worden twee onderdelen aan artikel 7.11 toegevoegd.

Artikel I, onderdeel W

Met onderdeel X wordt artikel 7.23 van de WHW gewijzigd. Dit artikel heeft betrekking op het voeren van een graad of titel op grond van een examen in verband met een buiten Nederland geaccrediteerde opleiding. Zoals hierna wordt toegelicht in de artikelsgewijze toelichting op artikel I, onderdeel KK, wordt het ook mogelijk om een graad in het vooruitzicht te stellen en te verlenen bij accreditatie door een accreditatieorganisatie die is geregistreerd in het Europese register van kwaliteitszorgorganisaties anders dan de NVAO.

Het tweede lid van artikel 7.23 betreft graden die in Nederland worden verleend na het volgen van een opleiding die is geaccrediteerd door een niet in Nederland gevestigde accreditatieorganisatie (hierna: niet-WHW graden). Dit lid regelt het recht om de graad of titel in Nederland te mogen voeren en de wijze waarop. Omdat artikel 15.7 WHW, zoals dit wordt gewijzigd met onderdeel KK, ook ruimte laat voor accreditatie door accreditatieorganisaties – anders dan de NVAO – die in Nederland zijn gevestigd, regelt onderdeel W voor dergelijke gevallen eveneens het recht om de graad of titel in Nederland te mogen voeren en de wijze waarop, namelijk op de wijze die in het accreditatiebesluit is opgenomen. In situaties waar de niet-WHW-graden is verleend op grond van een buitenlandse wettelijke regeling, geschiedt het voeren van de graad nog steeds op dezelfde wijze als in het land waar de accreditatieorganisatie is gevestigd.

Het opschrift is aangepast om het bovenstaande ook daarin tot uitdrukking te brengen.

Artikel I, onderdeel X

Met onderdeel Y wordt de mogelijkheid gecreëerd om bij ministeriële regeling afdwingbare voorschriften van procedurele aard vast te leggen, waarmee de vaststellingsprocedure van nadere vooropleidingseisen kan worden gespecificeerd.

Artikel I, onderdeel Y

Met onderdeel Z wordt artikel 7.26 op drie punten gewijzigd. Ten eerste wordt het artikel opgesplitst in vier leden, in plaats van twee leden. Het eerste lid bevat de bevoegdheid om bij ministeriële regeling opleidingen aan te wijzen die op daarbij aangegeven gronden eisen kunnen stellen in aanvulling op de reguliere vooropleidingseisen. Dit is bijvoorbeeld mogelijk als de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereid specifieke eisen stelt ten aanzien van kennis en vaardigheden die niet in voldoende mate onderdeel zijn van het voortgezet onderwijs. Deze bevoegdheid wordt niet gewijzigd ten opzichte van de huidige bevoegdheid.

Ten tweede wordt de verplichting om een regeling vast te stellen voor de selectiecriteria- en procedure verplaatst naar het tweede lid. Daarbij wordt het woord 'regeling' vervangen door 'reglement'. Zie hiervoor de toelichting bij artikel I, onderdeel Q. Bovendien wordt aan de verplichting om een reglement vast te stellen voor de selectiecriteria- en procedure tevens de verplichting toegevoegd om de wijze waarop het voldoen aan de criteria wordt gemeten op te nemen in het reglement alsmede om een gedegen onderbouwing van de selectieprocedure en -criteria en de wijze waarop het voldoen aan de criteria wordt gemeten. Tevens wordt het instellingsbestuur verplicht om het reglement op de website van de instelling kenbaar te maken. Dit bevordert de transparantie van selectieprocedures en versterkt het adviesrecht van de medezeggenschap (zie artikel 9.33a, tweede lid, onderdeel d en artikel 10.20a, tweede lid, onderdeel d). Deze toevoegingen aan de verplichting tot het opstellen van een reglement komen terug bij verschillende artikelen met betrekking tot selectie en toegang. Zie hiervoor ook de artikelsgewijze toelichting op artikel I, onderdeel Q.

Tenslotte wordt het huidige tweede lid vernummerd tot vierde lid.

Artikel I, onderdeel Z

Met onderdeel Z wordt artikel 7.26a WHW gewijzigd. Dit artikel betreft de bevoegdheid om aanvullende eisen te stellen in aanvulling op de reguliere vooropleidingseisen voor opleidingen en lerarenopleidingen op het gebied van de kunst. Op grond van het tweede lid van dit artikel is het instellingsbestuur, als zij van deze bevoegdheid gebruikt maakt, verplicht om ter uitwerking van deze eisen criteria vast te stellen betreffende de selectie en toelating van studenten en extranei.

Met onderdeel AA wordt bovenstaande verplichting uitgebreid. Zo wordt geëxpliciteerd dat het instellingsbestuur een reglement moet vaststellen voor de selectieprocedure, selectiecriteria en de wijze waarop het voldoen aan de criteria wordt gemeten. De verplichting om een reglement vast te stellen komt terug in alle overige artikelen in de WHW die betrekking hebben op toelating en selectie, maar wordt in artikel 7.26a niet expliciet genoemd. Met deze wijziging wordt dit alsnog gedaan. Bovendien wordt met onderdeel AA de verplichting toegevoegd om de wijze waarop het voldoen aan de criteria wordt gemeten op te nemen in het reglement alsmede een gedegen onderbouwing van de specifieke eisen en criteria betreffende selectie en toelating en de wijze waarop het voldoen hieraan wordt gemeten. Tevens wordt het instellingsbestuur verplicht om het reglement op de website van de instelling kenbaar te maken. Dit bevordert de transparantie van selectieprocedures en versterkt het adviesrecht van de medezeggenschap (zie artikel 9.33a, tweede lid, onderdeel d en artikel 10.20a, tweede lid, onderdeel d). Deze toevoegingen aan de verplichting tot het opstellen van een reglement komen terug bij verschillende artikelen met betrekking tot selectie en toegang. Zie hiervoor ook de artikelsgewijze toelichting op artikel I, onderdeel Q.

Artikel I, onderdeel AA

Met artikel I, onderdeel AA wordt de in artikel 7.30b van de WHW neergelegde verplichting ten aanzien van selectie bij masteropleidingen uitgebreid. Ten eerste wordt aan het tweede lid toegevoegd dat het instellingsbestuur niet alleen de kwalitatieve toelatingseisen moet opnemen in de OER, maar ook de wijze waarop het voldoen daaraan wordt gemeten. Bovendien wordt een nieuw zesde lid toegevoegd waarin de verplichting is opgenomen om in het reglement, waarin de selectieprocedure wordt neergelegd, tevens een gedegen onderbouwing van de selectieprocedure, en, indien van toepassing, de kwalitatieve toelatingseisen en de wijze waarop het voldoen aan deze eisen wordt gemeten op te nemen. Tevens wordt het instellingsbestuur verplicht om het reglement op de website van de instelling kenbaar te maken. Dit bevordert de transparantie van selectieprocedures en versterkt het adviesrecht van de medezeggenschap (zie artikel 9.33a, tweede lid, onderdeel d en artikel 10.20a, tweede lid, onderdeel d). Deze toevoegingen aan de verplichting tot het opstellen van een reglement komen terug bij verschillende artikelen met betrekking tot selectie en toegang. Zie hiervoor ook de artikelsgewijze toelichting op artikel I, onderdeel Q.

Artikel I, onderdeel BB

Artikel 7.42 regelt de beëindiging van de inschrijving (de uitschrijving) van degenen die zijn ingeschreven voor een opleiding. Op grond van het eerste lid van dit artikel wordt de inschrijving beëindigd op verzoek van degene die is ingeschreven. Als een dergelijk verzoek is gedaan wordt de inschrijving met ingang van de volgende maand beëindigd. Met deze wijziging wordt verduidelijkt dat de inschrijving de eerste dag van de maand volgend op het verzoek wordt beëindigd.

Bovendien worden tweede leden ingevoegd. Het nieuwe tweede lid kan worden gezien als een aanvulling op de hoofdregel van het eerste lid. Zoals toegelicht in het algemeen deel van deze toelichting, worden in de praktijk studenten met terugwerkende kracht uitgeschreven. Dit leidt tot een ongelijke behandeling van studenten. Met het nieuwe voorgestelde tweede lid, is dit niet langer mogelijk. Hiermee wordt geëxpliciteerd dat,

als een student een verzoek tot beëindiging van de inschrijving doet in verband met het voltooiën van de opleiding, de beëindiging niet eerder kan plaatsvinden dan de datum waarop de examencommissie heeft vastgesteld dat de student heeft voldaan aan de eisen voor het verkrijgen van een graad (het getuigschrift).

Het nieuwe derde lid bevat een hardheidsclausule. Voor sommige instellingen betekent het uitsluiten van uitschrijven met terugwerkende kracht dat een student langer ingeschreven zal staan dan vóór deze wijziging het geval was. Het is mogelijk dat dit tot een onbillijkheid van overwegende aard leidt, bijvoorbeeld wanneer een student niet aan een vervolgopleiding kan beginnen, ondanks dat hij wel aantoonbaar heeft voldaan aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de graad, omdat de examencommissie dit nog niet heeft vastgesteld. Als dit is gelegen in een periode waarin de student voor de vervolgopleiding zijn inschrijving bij zijn huidige opleiding moet hebben beëindigd, dan zou hiervoor een beroep op de hardheidsclausule kunnen worden gedaan zodat hij wel al kan beginnen aan zijn vervolgopleiding. Instellingen kunnen zelf beleid ontwikkelen omtrent de toepassing van de hardheidsclausule. Hier moet echter niet te licht mee worden omgegaan, omdat het een uitzonderingsbepaling betreft.

Artikel I, onderdeel CC

Artikel 7.53 van de WHW heeft betrekking op de selectie van aspirant-studenten voor associate-degree en bacheloropleidingen in verband met een vastgesteld maximum aantal studenten op grond van de beschikbare onderwijscapaciteit. Op grond van het tweede lid selecteert het instellingsbestuur de aspirant-studenten uitsluitend op grond van ten minste twee kwalitatieve selectiecriteria, ongewogen loting of een combinatie van beiden. Met de wijziging van het derde lid wordt aangevuld dat ook de wijze waarop het voldoen aan de kwalitatieve selectiecriteria wordt gemeten tijdig bekend moet worden gemaakt en moet worden opgenomen in het reglement door het instellingsbestuur. Zie voor een toelichting hierover de toelichting op artikel I, onderdeel Q.

Daarnaast worden twee leden ingevoegd. De verplichting van het instellingsbestuur om bij het vaststellen van het reglement rekening te houden met de belangen van aspirant-studenten afkomstig uit de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba onderscheidenlijk Aruba, Curaçao en Sint Maarten – thans opgenomen in de laatste volzin van het derde lid - wordt overgeheveld naar het nieuwe vierde lid. Met het opnemen van deze verplichting in een apart lid wordt het belang daarvan onderstreept. Daarnaast wordt geëxpliciteerd dat deze verplichting betekent dat door het instellingsbestuur in ieder geval maatregelen moeten worden genomen om benadeling door de fysieke afstand en het tijdsverschil te ondervangen. Zo kunnen aspirant-studenten afkomstig uit het Caribisch gebied op een gelijkwaardige wijze deelnemen aan selectieprocedures als aspirant-studenten in Europees Nederland.

Het nieuwe vijfde lid heeft betrekking op de verplichting van het instellingsbestuur om een reglement op te stellen. Aan deze verplichting wordt toegevoegd dat het instellingsbestuur tevens het reglement op de website van de instelling kenbaar moet maken en dat het reglement een gedegen onderbouwing moet bevatten van de selectieprocedure, de selectiemethode of selectiemethoden, en, indien wordt gekozen voor kwalitatieve selectiecriteria, het met deze criteria beoogde doel en de wijze waarop het voldoen aan deze criteria wordt gemeten. Bovendien moet ook worden onderbouwd hoe het instellingsbestuur rekening houdt met de belangen van Caribische aspirant-studenten (een verplichting op grond van het nieuwe vierde lid). Dit bevordert de transparantie van selectieprocedures en versterkt het adviesrecht van de medezeggenschap (zie artikel 9.33a, tweede lid, onderdeel d en artikel 10.20a, tweede lid, onderdeel d). Deze toevoegingen aan de verplichting tot het opstellen van het komen terug bij verschillende artikelen met betrekking tot selectie en toegang. Zie hiervoor ook de artikelsgewijze toelichting op artikel I, onderdeel Q.

Ten slotte wordt de melddatum van de fixus gewijzigd waardoor het instellingsbestuur niet langer voor 1 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het studiejaar waarvoor de eerste vaststelling van een numerus fixus vanwege beschikbare onderwijskwaliteit geschiedt, een melding hiervan moeten doen aan de Minister van OCW, maar voor 15 september.

Artikel I, onderdeel KK

In artikel 15.7, eerste lid, wordt geregeld in welke gevallen het verbod om graden te verlenen of in het vooruitzicht te stellen, niet geldt. Met deze wijziging wordt een aantal dingen toegevoegd en verduidelijkt.

In onderdeel a wordt toegevoegd dat dit onderdeel betrekking heeft op de situatie waar accreditatie is verleend aan de opleiding door het accreditatieorgaan, wat de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO), bedoeld in artikel 1 van het Accreditatieverdrag is.

In onderdeel c is geregeld dat een graad in het vooruitzicht mag worden gesteld en mag worden verleend op grond van een buitenlandse wettelijke regeling, maar dat zowel bij het aantrekken van studenten als bij de graadverlening kenbaar moet zijn gemaakt tot welke graad de opleiding leidt en op grond van welke buitenlandse regeling de graad wordt verleend. Met deze wijziging wordt toegevoegd dat dit slechts kenbaar kan worden gemaakt door plaatsing op de website voor zover het gaat om het aantrekken van studenten en door vermelding op het getuigschrift voor zover het gaat om de graadverlening. Indien dit niet op de juiste manier kenbaar is gemaakt, levert dit in beginsel een beboetbare overtreding op van het kenbaarheidsvereiste.

Het nieuwe onderdeel d wijzigt dat een graad in het vooruitzicht stellen en verlenen ook mogelijk wordt bij accreditatie door een accreditatieorganisatie die is geregistreerd in het Europese register van kwaliteitszorgorganisaties anders dan het accreditatieorgaan (omdat onderdeel a daarop betrekking heeft). Bij dit soort accreditatieorganisaties kan er overlap zijn met onderdeel c (de buitenlandse wettelijke regeling). Dat is geen probleem, zolang maar kan worden aangetoond dat er van een van die gevallen sprake is en dit op een juiste wijze is kenbaar gemaakt.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Rianne Letschert